

Kong Frederik den Andens Begravelse i Roskilde Domkirke d. 5. Juni 1588.

Af H. R. Hiort-Lorenzen.

Da Kong Frederik den Andens Broder, Hertug Hans den Yngre¹⁾, den 14. Februar 1588 skulde holde Bryllup med Kurfyrste August af Sachsens Enke Agnes Hedevig af Anhalt paa Sønderborg Slot, var Kongen bleven indbudt dertil og reiste did med hele sit Hof. Først gik Reisen til Haderslev, hvor han lod nogle af Rigsraadets og Adelen's betydeligste Mænd møde. De fulgte ham den 10. Februar til Aabenraa, hvor han holdt sit Natteleie. Dagen efter, som var Dominica Sexagesima, lod Kongen efter sin vanlige Tid og Skik holde Kirketjeneste og kom selv med sine Hofsinder til Stede i Byens Kirke, hørte Guds Ord, gjorde sine Bønner og befalede sig og sit ganske Følge under

¹⁾ Hans den Yngre, Hertug af Slesvig og Holsten, f. 25. Marts 1545, død 9. Oktbr. 1626, formælet 1. Gang med Elisabeth, død 11. Febr. 1586, Datter af Hertug Ernst af Brunsvig-Grubenhagen, 2. Gang 14. Febr. 1588 med Agnes Hedevig, f. 12. Marts 1573, død 3. Novbr. 1616, Datter af Joachim Ernst, Fyrste af Anhalt, og Enke efter Kurfyrste August af Sachsen, Søster til de nedennævnte Fyrster Johan Georg af Anhalt-Dessau og Christian af Anhalt-Bernburg. Disse to Brødres Farmoder, Margrete af Brandenburg, som var gift med Fyrste Johannes af Anhalt-Zerbst, var en Datter af Kong Hans' Datter Elisabeth og Kurfyrste Joachim I. Nestor af Brandenburg.

Guds almægtige Beskyttelse. Samme Dags Middag reiste Kongen videre til Sønderborg og befandt sig næste Dag noget svag. Hele det sidste Aar havde han ikke været ved sit fulde Helbred og til Tider været tung og besværlig i Kroppen, men da han altid var en frimodig og frisk Herre, lod han sig ikke mærke med sin Svaghed og var til Stede baade ved Vielsen og ved Aftensmaaltidet med de andre Fyrster i Salen. Næste Dag følte han sig svagere, blev rolig i sit Gemak og gik ikke ud de andre Bryllupsdage uden nogle faa Gange, han besøgte de fremmede Herrer for at bede dem følge med til Haderslev, hvor han agtede at gjøre Brudens Broders, den unge Fyrste Johan Georg af Anhalts¹⁾, Bryllup med Grevinde Dorothea af Mansfeld.

Fjerdedagen efter Brylluppet, den 17. Februar, reiste Kongen til Haderslev, og kort efter fulgte de fremmede Herrer. Ved Brylluppet den 22. Februar var Kongen til Stede, men han deltog ikke i Bryllupsgildet. Af de Fremmede behøidt han hos sig Hertug Philip af Grubenhagen²⁾ og den unge Fyrste Christian af Anhalt³⁾, der ledsagede ham, da han reiste videre med Dronning Sophie og deres to ældste Døtre. Den første Dag naaede han kun til Kolding, men da han længtes efter Sjælland, tog han den næste Dag til Hindsgavl og den følgende Morgen til Odense, hvor han paa Stuen lod holde Prædiken for sig og de medfølgende Herrer. Tidlig næste Morgen reiste han til Nyborg, men blev svagere Dag for Dag, og da der ikke var Skibe ved Haanden, maatte han blive der til den 6. Marts.

-
- 1) Fyrste Johan Georg I af Anhalt, f. 9. Mai 1567, arvede Dessau efter sin Fader 6. Decbr. 1586, død 13. Maj 1618, formælet 22. Febr. 1588 med Grevinde Dorothea af Mansfeld, død 1594.
 - 2) Philip II, Hertug af Brunsvig-Grubenhagen, f. 1533, sukk. 14. Marts 1595, død 4. April 1596 som sidste Mand af Husset Brunsvigs ældste Linie. Han var Farbroder til Hertug Hans den Yngres første Gemalinde.
 - 3) Fyrste Christian I. den Ældre af Anhalt, f. 11. Mai 1568, arvede Bernburg efter Faderen 6. Decbr. 1586, død 30. April 1630.

Da han denne Dag gik til Skibs, kunde man paa hans Gang og Ansigt se, at han ikke var rask. Og da Vinden ikke var god, lod han anrette koldt Kjøkken for sig og Herrerne, men gad selv hverken spise eller drikke eller skæmte med dem, som han ellers pleiede. Hen imod Aften kulede det op med god Vind til Korsør, hvor Kongen straks steg til Vogns og kjørte til Antvorskov. Her slog han sig til Ro for at se, hvorledes Sygdommen vilde forløbe. Men Lindring fandt han ikke, og Dag for Dag tog en hidsig Feber og tør Hoste Overhaand. Madlysten forgik ham, og Kræfterne aftog. I den tredie Uge aftog Feberen, Kongen kom lidt til Kræfter, og man begyndte at haabe paa Bedring; men straks efter fik han stærkt Tilbagefald, og han og hans Omgivelsers Haab om Helbredelse svandt. Kongen, som af Naturen var en trøstig og frimodig Herre, gudfrygtig og taalmodig i al sin Færd, satte alt sit Haab, Tro, Trøst og Tillid til sin eneste Frelser, den Herre Jesus Kristus, som var død for hans Synder og opstanden for hans og den ganske Verdens Retfærdighed. Han laa nu stille hen og lod ofte sin Hofprædikant, Christopher Knoff¹⁾, kalde og talte meget viselige, alvorlige og gudfrygtige Ord med ham om sin Saligheds Sag. Palmesøndag forordnede Kongen selv, hvorledes der skulde forholdes med Alting, baade paa Salen med hans Berettelse og al Kirketjeneste de følgende Helligdage.

Onsdagen den 3. April lod Kongen Kansleren og nogle af sine bedste opvartende Adelsmænd og Hoftjenere kalde og ved Hofprædikanten anmode om at gjøre Knæfald, Bøn og Paakaldelse af Gud i Himlen, at han med sin Naade og Helligaand vilde saa berede hans Hjerte og Sind, at han i sin store Svaghed værdig maatte annamme den allerhøieste og helligste Ære og ved hans Kraft afto alle sine Synder og Misgjerninger og blive delagtig i alle Guds mange og

1) Christoffer Knoff, f. i pr. Friedland, 1560 tysk Hofprædikant hos Enkedronning Dorothea, 1566—71 Hofprædikant hos Kong Frederik II., Kantor ved Roskilde Domkirke, til 1592 Hofprædikant hos Kong Christian IV., død 17. Decbr. 1611.

ubegribelige Velgjøerninger, Syndernes Forladelse, Legemets Opstandelse og det evige Liv. Kongen gjorde med stor Ydmyghed sit Skriftemaal og modtog det hellige Sakramente. Derefter lovede og takkede han med høi og tydelig Røst Gud for hans store Naade og faderlige Velgjøerninger. Henad Aften lod Kongen sig bære fra Salen til sit Sovekammer for at faae mere Ro.

Da Dronning Sophie paa Koldinghus erfarede disse sørgelige Tidender, reiste hun med største Hast Nat og Dag med Livsfare over Store Belt til Antvorskov, hvor hun fandt Kongen sovende. Da Kongen vaagnede og saa hende staa ved Sengen, blev han meget glad og trøstig, spurgte, hvorledes Reisen var gaaet, og hvorledes Børnene havde det, bad hende være ved godt Mod, haabende, det blev bedre, naar Gud vilde. Hele Natten blev Dronningen siddende ved Kongens Seng. Den næste Dag, som var Skærtorsdag den 4. April, beskikkede Kongen betimelig Kirketjeneste hos sig og deltog i Salmesangen baade før og efter Prædikenen. Men hien paa Eftermiddagen blev han pludselig meget svag, og Klokkeren mellem 4 og 5 hensov han sødelig.

Af Rigsraadets Medlemmer var i Dødsøjeblikket ingen andre tilstede paa Antvorskov end Kongens Kansler Niels Kaas¹⁾ og Rigens Kansler Arild Huitfeldt²⁾, som samme Dag sammenkaldte Rigsraadet. Dette bestod af

1) Niels Kaas til Taarupgaard (af Slægten med Sparren i Vaabnet), f. 1534, 1571 Sekretær i Danske Kancelli, 1573 Kongens Kansler, 1588 Medlem af Regeringsraadet under Kong Christian IV.s Mindreaarighed, død 29. Juni 1594, sin Tids dygtigste og berømteste danske Adelsmand.

2) Arild Huitfeldt til Lillø, f. 11. Septbr. 1546, 1572 Sekretær, 1573—80 øverste Sekretær i danske Kancelli, 1583 Skoleherre for Herlufsholm, 1586 Rigsraad og Rigens Kansler, død 16. Decbr. 1609, den berømte Forfatter af „Danmarks Riges Krønike“.

Peder Gyldenstierne¹⁾, Peder Munk²⁾, Jørgen Rosenkrantz³⁾, Christoffer Walkendorf⁴⁾, Steen Brahe⁵⁾, Jørgen Skram⁶⁾, Manderup Parsberg⁷⁾, Erik Hardenberg⁸⁾, Hak Ulfstand⁹⁾, Anders Bing¹⁰⁾, Henrik Below¹¹⁾, Axel Gyldenstierne¹²⁾, Cor-

- 1) Peder Gyldenstierne til Tim, 1558—59 Hofjunker, 1572 Rigsraad, 1575 Rigsmarsk, død 25. Febr. 1594.
- 2) Peder Munk til Estvadgaard, f. 13. Marts 1534, 1559—62 Hofjunker, 1567 Admiral, 1571 Rigsraad, 1576 Rigens Admiral, 1588 Medlem af Regeringsraadet under Kong Christian IV.s Mindreaarighed, 1596 Rigsmarsk, død 31. Marts 1623.
- 3) Jørgen Rosenkrantz til Rosenholm og Skafføgaard, f. 14. Mai 1523, 1563 Rigsraad, byggede 1569 Rosenholm, 1588 Medlem af Regeringsraadet under Kong Christian IV.s Mindreaarighed, død 9. April 1596.
- 4) Christoffer Walkendorf til Glorup, f. 1. Septbr. 1525, 1561 Statholder i Lifland, 1574—89 kongelig Rentemester, 1577 Rigsraad, 1579 Statholder i Kjøbenhavn, 1588 Medlem af Regeringsraadet under Kong Christian IV.s Mindreaarighed, stiftede 1588 Walkendorfs Kollegium, 1596 Rigshofmester, død 12. Januar 1601.
- 5) Steen Brahe til Knudstrup, f. 21. Dec. 1547, 1573—74 Hofjunker, 1578 Rigsraad, 1593 Medlem af Regeringsraadet under Kong Christian IV.s Mindreaarighed, død 11. April 1620.
- 6) Jørgen Skram til Tjele, født 26. April 1534, 1579 Rigsraad, død 18. Febr. 1592.
- 7) Manderup Parsberg til Hagesholm, f. 24. Dec. 1546, 1580 Rigsraad, 1591 Medlem af Regeringsraadet under Kong Christian IV.s Mindreaarighed, død 11. Juli 1625.
- 8) Erik Hardenberg til Skovsbo, som han byggede, f. 1529, 1559—61 Hofjunker, 1581 Rigsraad, død 13. Marts 1604 som sin Slægts sidste Mand.
- 9) Hak Holgersen Ulfstand til Hikkeberg, f. 7. Oktober 1535, 1554—60 Hofjunker, 1577 Lensmand paa Aalholm, 1581 Rigsraad, 1590—93 Hofmester hos Kong Christian IV. og Medlem af Regeringsraadet under hans Mindreaarighed, 1593 Rigsmarsk, død 10. Nov. 1594.
- 10) Anders Bing til Smidstrup, f. 1525, 1559—72 Hofjunker, 1581 Rigsraad, død 16. Dec. 1589 som sin Slægts sidste Mand.
- 11) Henrik Below til Spøttrup, f. 6. Dec. 1540 i Meklenborg, kom 1575 til Danmark, 1575—79 Hofjunker og Hofmarskal, 1581 Rigsraad, død 7. Decbr. 1606.
- 12) Axel Gyldenstierne til Lyngbygaard i Skaane og Tim, f. 1542, 1581 Rigsraad, 1588 Statholder i Norge, død 13. Juli 1603.

fitz Viffert¹⁾, Absalon Gøye²⁾, Jacob Seefeldt³⁾, Breide Rantzau⁴⁾, Christen Skeel⁵⁾ og Albert Friis⁶⁾. Efter Dronningens Ønske anmodedes Rigsraaderne om at møde i Slagelse saa hurtig som muligt, for at der kunde blive raadslaet om, hvad den nærværende Leilighed krævede, hvilket var af Betydning, ikke alene for Dronningen og Prinsen, men ogsaa for Rigsraaderne og Riget. Rentemester Christoffer Walkendorf anmodedes i en i Brevet til ham indlagt Seddel om at lade lave en Ligkiste af Tin, saa lang, som det medfølgende Maal udviste, og saa høi og bred som fra Knuden til nærmeste Ende, og en Kiste af Vognskud, hvori den anden kunde sættes, saaledes som han vidste, det burde være, og sørge for, at Kisterne blev lavede saa snart som muligt og sendte til Antvorskov. Skulde Rentemesteren være bortreist, maatte Axel Gyldenstjerne sørge for, at Kisterne blev lavede. Rentemesteren var ganske rigtig allerede reist til Antvorskov, thi Dagen efter underskrev han sammen med Niels Kaas og Arild Huitfeldt en Befaling til Bisperne over hele Riget om at lade alle Klokkerne ringe efter Kongens Død, og en lignende Befaling udgik til Lensmændene Steen Brahe paa Ravensborg, Hak Ulfstand paa Aalholm

-
- 1) Corfits Tønnesen Viffert til Næs (nu Lindenberg), 1563—69 Kongens Skænk, 1567 øverste Proviantmester, 1586 Rigsraad, død 17. Jan. 1592.
 - 2) Absalon Gøye til Kjelstrup, f. 1539, 1556 Hofjunker, 1582 Rigsraad, 1594 midlertidigt Medlem af Regeringsraadet under Kong Christian IV.s Mindreaarighed, død 15. April 1602.
 - 3) Jacob Seefeldt til Visborg, f. 1. Sept. 1545, 1566 Hofjunker, 1581 Rigsraad, 1595 Medlem af Regeringsraadet under Kong Christian IV.s Mindreaarighed, 1598 Hofmester hos Dronning Anna Cathrine, død 15. Nov. 1599.
 - 4) Breide Rantzau til Rantzausholm, f. 13. Okt. 1556 paa Segeberg, 1576—80 Hofjunker, 1581 Rigsraad, 1589 og 1592 Medlem af Regeringsraadet under Kong Christian IV.s Mindreaarighed, 1602 Statholder i Kjøbenhavn, død 10. Januar 1618.
 - 5) Christen Skeel til Fussingø, f. 23. Juni 1543, 1581 Rigsraad, død 26. Aug. 1595.
 - 6) Albert Friis til Haraldskjær, f. 7. Juni 1542, 1566 Hofjunker, 1581 Rigsraad, død 24. April 1601.

og Niels Friis¹⁾ paa Nykjøbing om at sørge for Ringning hver i sit Len, thi paa Lolland og Falster fandtes da ingen Biskop.

Først og fremmest havde dog Niels Kaas og Arild Huitfeldt Rigets Tarv for Øie. Allerede i Brevet til Rigsraad Anders Bing, som var Lensmand paa Varberg, blev der givet ham Befaling til, naar han drog derfra, at sørge for, at Slottet under hans Fraværelse kunde være vel forsynet og betrygget mod enhver Fare, der kunde true fra Sverige. Det var ret naturligt, at man frygtede for et svensk Overfald, og Dagen efter blev der — nu var ogsaa Steen Brahe kommen til Antvorskov — sendt lignende Befalinger til alle de andre Lensmænd ved den svenske Grænse: Ove Juel paa Akershus²⁾, Poul Huitfeldt i Halmstad³⁾, Anders Thott paa Laholm⁴⁾, Erik Lykke paa Visborg⁵⁾, Falk Gøye paa Hammershus⁶⁾, Peder Brahe paa Sølvitsborg⁷⁾, Johan Urne paa Lykaa⁸⁾, Christian Friis i Trondhjem⁹⁾, Niels Bild paa Bergenhus¹⁰⁾, Jørgen Kaas paa Vardøhus¹¹⁾ og Ove Lunge

- 1) Niels Friis til Ørbækklunde og Hesselager, f. 8. Juni 1544, 1586 Lensmand paa Nykjøbing F., død 26. April 1610.
- 2) Ove Juel til Kjeldgaard, 1583 Lensmand paa Akershus, død 1599.
- 3) Poul Huitfeldt til Snidstrup, f. 1520, 1572 Statholder i Norge, død 21. Sept. 1592.
- 4) Anders Thott til Sierkjøbing, 1576—81 Hofjunker, 1586 Lensmand paa Laholm, død 1. Juni 1595.
- 5) Erik Lykke til Havnø og Eskjær, 1551—67 og 1577—79 Hofjunker, 1587 Lensmand paa Visborg, begr. i Juni 1602.
- 6) Falk Falksen Gøye til Skjersø, f. 1555, 1576—77 Hofjunker, 1587 Lensmand paa Bornholm, død 3. Jan. 1594.
- 7) Peder Brahe til Krogholm, 1584 Lensmand paa Sølvitsborg, død 28. Juni 1610.
- 8) Johan Urne til Valsø, f. 1543, 1570—73 Hofjunker, 1578 Lensmand paa Lykaa, død 2. Aug. 1620.
- 9) Christian Friis til Borreby, f. 21. Dec. 1556, 1580—83 Sekretær i danske Kancelli, 1583 Lensmand i Trondhjem, 1596 Kongens Kansler, 1614 Lensmand paa Københavns Slot, død 29. Juli 1616.
- 10) Niels Bild til Ravnholt og Rygaard, f. 1553, 1586 Lensmand paa Bergenhus, død 6. Febr. 1622 som sin Slægts sidste Mand.
- 11) Jørgen Kaas til Gjelskov (af Mur-Kaas'erne), f. 1554, 1587 Lensmand paa Vardøhus, død 8. Mai 1619.

paa Aalborghus¹⁾). Alle disse Lensmænd opfordredes paa den udvalgte Prins' og Dronningens Vegne til med høieste Flid at lade sig alt være befalet at holde de dem betroede Slotte i en Slotslov, Prinsen og Kronen til tro Haand, at forsyne sig med alt nødvendigt for enhver paa-kommende Fares Skyld og at sende Bud i Tide, hvis de manglede Skyts, Lod, Krudt eller andet, for at det kunde blive skaffet. Hvis der var Mangler paa Befæstninger, Volde eller Bolværk, som i en Fart kunde istandsættes, skulde de ufortøvet med ringest mulig Bekostning udbedre dem saa godt som muligt. Fremdeles skulde de lade føre god Opsigt paa Grænsen og gjøre sig den yderste Flid for, at de ved paalidelige Folk stadig kunde have Kundskab paa Grænsen og fra Sverige. Hvad de kunde erfare, skulde de efterhaanden indberette til Hove, for at der i Tide kunde betænkes Raad derover. Erik Lykke paa Visborg skulde særlig med Flid lade udspørge de fremmede Skibe, som kom til Gulland, om Tidender fra Østersøen eller Vestersøen, særlig om der skete noget hos hans Naboer de Svenske, og Falk Gøye paa Hammershus fik lignende Befaling til med Flid at lade forhøre om de Tidender og Kundskaber, som kunde forekomme paa Bornholm. Til Lensmanden paa Bahu, Henrik Gyldenstjerne²⁾), som af Kongen havde faaet Tilladelse til at reise ned til Danmark for at søge Raad mod en Sygdom, „der aarlig kommer i hans Ben“, blev der skrevet, at saafremt hans Tilstand krævede, at han reiste, maatte han forinden sin Afreise ordne alt saaledes paa Bahu, at Slottet for alle Farers og Tilfældes Skyld kunde være vel forsørget. Steen Madsen³⁾) fik samtidig Befaling til ufortøvet at begive sig til Bahu og at blive der, saa længe Henrik Gyldenstjerne

-
- 1) Ove Christoffersen Lunge til Odden, f. 25. Marts 1548, 1584 Lensmand paa Aalborghus, død 5. Nov. 1601.
 - 2) Henrik Gyldenstjerne, f. 1. Jan. 1540, 1558—59 Hofjunker, Admiral, 1594 Lensmand paa Bahu, død 2. April 1592.
 - 3) Steen Madsen Laxmand til Rønneholm, 1592 Admiral, 1606 Lensmand paa Bahu, død 1616.

var borte. Ogsaa Peder Knudsen¹⁾ og andre af Adelen skulde kaldes til Bahus for at ligge i Slotslov sammen med Steen Madsen for som ærlige Adelsmænd at tage sig af alt, baade Vagt og andet, hvad Leiligheden kunde kræve, og holde Slottet i en Slotslov, Prinsen og Riget til tro Haand, indtil Henrik Gyldenstjerne kom tilbage. Bahus havde som Grænsefæstning den største Betydning for Rigets Sikkerhed.

Efter at Rigsraadet saaledes først og fremmest havde sørget for det Vigtigste, Grænsen mod Sverige, som den Gang var Arvefjenden, tog man fat paa Forberedelserne til Kongens Begravelse. I Slagelse vilde det selvfølgelig komme til at knibe med Plads til de mange ventede Fremmede, og der blev da den 7. April skrevet til Borgmestre, Raad og Byfoged i Næstved, at da Dronningen vilde blive nødt til i nogen Tid at blive paa Antvorskov af Hensyn til de Fremmede, kunde Hofsinderne ikke blive i Slagelse, men maatte med Heste og Folk tage til Næstved, hvor der maatte sørges for Forraad af Hø, Halm, Straafoder, Fetalie, Vin og andet, saa Hofsinderne kunde faae Underholdning i Næstved til rimelig Pris.

Medens Kongen laa syg, havde han haft Besøg af Hertug Philip af Brunsvig-Grubenhagen og to Fyrster af Anhalt, Brødrene Johan Georg af Dessau og Christian af Bernburg, og da de tredie Paaskedag, som var den 9. April, efter Prædiken vilde reise til Kronborg, blev der to Dage iforveien skrevet til Lensmændene paa deres Vei, Johannes Knoppert²⁾ paa Ringstedkloster, Niels Parsberg³⁾ paa Roskildegård, Joachim von Lehsten⁴⁾ paa Frederiksborg

1) Peder Knudsen Maaneskjold til Odsnæs og Agervig, død 1607.

2) Johannes Knoppert, Dr. jur., 1582—87 Sekretær i tyske Kancelli, 1587 Lensmand paa Ringsted Kloster, død 1591.

3) Niels Parsberg til Harrested og Sandbygaard, f. 1545, 1570—79 Hofjunker, 1575—79 Kammerjunker, 1587 Lensmand paa Roskildegård, død 15. Jan. 1592, bisat i Roskilde Domkirke.

4) Joachim von Lehsten til Wandau, 1571 Hofjunker, 1571—84 Kammerjunker, 1584 Lensmand paa Frederiksborg.

og Gert Rantzau¹⁾ paa Kronborg, at de skulde sørge for, at Fyrsterne fik tilbørlig fyrstelig Underholdning og deres Folk god og uforsømmelig Befordring. Og to Dage efter blev det yderligere paalagt de samme Lensmænd, at de skulde lade de for de fremmede Herrer bestemte Gemakker overdrage med sort Klæde og dertil bruge det, som tidligere havde været brugt paa Bistrup.

Imidlertid var Regeringsraadet, som skulde styre Landet under Kong Christian den Fjerdes Mindreaarighed, traadt sammen, efter at det med stort Besvær var lykkedes Niels Kaas at formaa Enkedronning Sophie til at afstaa fra at føre Regeringen for sin umyndige Søn, ligesom Hertug Hans ganske var bleven afvist med sine Pretensioner om at overtage Formynderskabet for sin Brodersøn. Regeringsraadet kom til at bestaa af Niels Kaas, Peder Munk, Jørgen Rosenkrantz og Christoffer Walkendorf. Fra dette Raad udgik nu den 16. April Breve til en Mængde Herremænd om at møde ved Kongens Begravelse i Roskilde Domkirke, som imidlertid var bleven bestemt til at skulle foregaa den 5. Juni.

Disse Herremænd var Christoffer Rosengaard²⁾, Erik Walkendorf³⁾, Gert Rantzau, Oluf Bille⁴⁾, Knud Grubbe⁵⁾,

- 1) Gert Rantzau til Breitenburg, f. 18. Okt. 1558 paa Segeberg, Broder til fornævnte Breide Rantzau, 1581—82 og 1583—84 Hofjunker, 1584 Lensmand paa Kronborg, 1600 Statholder i Hertugdømmerne, 1611 Feltmarskal, død 10. Jan. 1627.
- 2) Christoffer Rosengaard til Herlufstrup, 1567—87 Hofjunker, 1585 Høvedsmand paa Kjøbenhavns Slot, død 17. Mai 1593 som sin Slægts sidste Mand, 28. Juni s. A. begravet i Roskilde Domkirke i den af hans Oldefader Jens Tetzsen Rosengaard for dennes Broder, Erkedegn og Kongens Kansler Tetz Tetzsen Rosengaard (død 1476) indrettede Grav. Hans Vaaben og Skjold nedlagdes i Graven.
- 3) Erik Walkendorf til Glorup, f. 1523, 1551—59 Hofjunker, Lensmand paa Hardanger, Halsnø Kloster og Høistrup, død 21. Nov. 1605.
- 4) Oluf Bille til Øster Vallø, 1578—81 Hofjunker, 1580 Lensmand paa Tureby, 1588 paa Abrahamstrup, begr. 15. Okt. 1602.
- 5) Knud Grubbe til Alslev, f. 1542, Lensmand over Søndmøre, Andenæs og Lykaa, tilsidst 1597 paa Sølvitsborg, død 4. Aug. 1600.

Oluf Daa¹⁾, Peder Reedtz²⁾, Herman Juel³⁾, Frands Rantzau⁴⁾, Johan Barnekow⁵⁾, Knud Rud⁶⁾, Eske Brok⁷⁾, Claus Hundermark⁸⁾, Mads Eriksen⁹⁾, Eske Krafse¹⁰⁾, Christoffer Krafse¹¹⁾, Frederik Lange¹²⁾, Gabriel Kaas¹³⁾, Peder Brahe, Johan Urne, Anders Thott, Gabriel Sparre¹⁴⁾, Jørgen Urne¹⁵⁾, Jacob Krabbe¹⁶⁾, Hans Spiegel¹⁷⁾, Mogens

- 1) Oluf Daa til Raunstrup, hvis endnu staaende Hovedbygning han opførte, 1574 Hofjunker, død 21. Jan. 1600.
- 2) Peder Reedtz til Hørbygaard og Tygestrup, f. 1531 i Mark Brandenburg, 1572—80 Hofjunker, 1573—80 Staldmester, 1580 Lensmand paa Antvorskov, død 21. Sept. 1607.
- 3) Herman Juel til Aabjerg, f. 1548, Lensmand paa Dragsholm, 1595 paa Gulland, død 16. Okt. 1607.
- 4) Frands Rantzau til Rantzau, f. 28. Aug. 1555 paa Segeberg, Broder til Breide og Gert R., 1577—84 Hofjunker, 1587 Lensmand paa Kalundborg, senere paa Silkeborg og Tranekjær, faldt 21. Febr. 1612 paa Skjellinge Hede.
- 5) Johan Barnekow til Birkholm, f. 22. Dec. 1555, 1592 Lensmand paa Svendstrup, 1594 paa Bønnet, 1595 paa Roskildegaard, død i Juli 1603.
- 6) Knud Eriksen Rud til Sandholt, f. 11. Marts 1556, 1577—88 Hofjunker, 1588 Lensmand paa Korsør, 1597 paa Odensegaard, død 22. Juli 1611.
- 7) Eske Brok til Estrup og Vemmetofte, f. 24. Dec. 1560, 1596 Rigsraad, død 15. Dec. 1625 som sin Slægts sidste Mand.
- 8) Claus Hundermark til Øxendrup og Gjerdrup, begr. 21. Juni 1593.
- 9) Mads Eriksen Vasspyd til Søgaard, død 2. April 1600.
- 10) Eske Krafse til Assendrup, f. 29. Sept. 1557, død 13. Nov. 1627.
- 11) Christoffer Krafse til Egholm, den foregaaendes Broder, død Dec. 1620.
- 12) Frederik Lange til Langesholm, 1566 Hofjunker, 1572 Lensmand over Tønsberg, Sem og St. Olafs Kloster, død 1612.
- 13) Gabriel Kaas til Tybjerggaard, død 1605.
- 14) Gabriel Sparre til Svanholm, 1574—84 Hofjunker, 1584 Lensmand paa Dalby, død 16. Mai 1601.
- 15) Jørgen Urne til Valsø, 1582—84 Hofmarskal, 1584 Lensmand paa Øvids Kloster, 1591 Hofjunker, død 24. Aug. 1593.
- 16) Jacob Krabbe til Vegholm, f. 26. Febr. 1550, 1575—82 Hofjunker, 1597 Lensmand paa Munkebjergby, død 1597.
- 17) Hans Spiegel til Borreby og Julskov, indvandret fra Preussen, 1558—59 Hofjunker og Kongens Kammertjener, Lensmand sidst paa Gladsaxe, død 14. Decbr. 1599.

Svave¹⁾, Jørgen Brahe²⁾, Lage Urne³⁾, Christian Gyldenstjerne⁴⁾, Oluf Rosensparre⁵⁾, Jørgen Bille⁶⁾, Brostrup Giedde⁷⁾, Holger Ulfstand⁸⁾, Eske Bille⁹⁾, Ove Urup¹⁰⁾, Børge Rosenkrantz¹¹⁾, Axel Rosenkrantz¹²⁾, Frederik Hobe¹³⁾, Peder Grubbe¹⁴⁾, Peder Rud¹⁵⁾, Erik Bille¹⁶⁾, Christian

-
- 1) Mogens Svave til Svavesholm, 1577—86 Hofjunker, 1584 Jagtjunker.
 - 2) Jørgen Brahe til Tostrup og Gundestrup, f. 19. Febr. 1554, 1577—80 Hofjunker, 1588 Lensmand paa Landskrone, 1590 paa Varberg, død 4. Febr. 1601.
 - 3) Lage Urne til Bæltebjerg, f. 1539, 1581—85 Sekretær i danske Kancelli, 1589—1617 Landsdommer i Skaane, død 8. Okt. 1623.
 - 4) Christian Gyldenstjerne til Restrup, f. 1552, 1574—76 Sekretær i danske Kancelli, død 21. Febr. 1617.
 - 5) Oluf Rosensparre til Skarholt og Vester Vallø, f. 6. Aug. 1559, 1591 Lensmand paa Landskrone, 1596 Rigsraad, død 13. Januar 1624 som sin Slægts sidste Mand.
 - 6) Jørgen Bille til Ellinge og Valden, Lensmand paa Gaunø Kloster, Bækkeskov Kloster og paa Sølvitsborg, begr. 28. Juni 1601.
 - 7) Brostrup Giedde til Tommerup og Hellerup, Lensmand paa Island, Laholm og Gulland, død 18. Mai 1614.
 - 8) Holger Jensen Ulfstand til Hikkebjerg og Bosø Kloster, f. 1553, 1584—85 Sekretær i danske Kancelli, 1591 Lensmand paa Hørby, død 1609.
 - 9) Eske Bille til Svanholm, 1594 Hofjunker, begr. 20. Juni 1608, eller Eske Bille til Ellinge, 1594 Hofjunker, 1602 Lensmand paa Helsingborg, 1610 paa Mariager Kloster, død 22. Jan. 1619.
 - 10) Ove Urup til Ovesholm, død 1622.
 - 11) Børge Rosenkrantz til Ørup og Sønderskov, død 1614.
 - 12) Axel Rosenkrantz til Halkjær, f. 1552, død 25. Dec. 1623.
 - 13) Frederik Hobe til Nielstrup, 1574—79 Hofjunker, 1588 Lensmand paa Aalholm.
 - 14) Peder Grubbe til Olstrup, 1579—80 Hofjunker, Lensmand paa Bønnet, Torkildstrup, Nedenæs og Lister, d. 24. Febr. 1614.
 - 15) Peder Rud til Fuglsang, 1590 Hofjunker, dræbt 2. Dec. 1592 af Christen Hansen (Baden).
 - 16) Erik Frandsen Bille til Søholm og Hvedholm, død 23. Juli 1590.

Krabbe¹⁾, Preben Gyldenstjerne²⁾, Godslev Budde³⁾, Ove Christoffersen Lunge, Hannibal Gyldenstjerne⁴⁾, Niels Skram⁵⁾, Claus Glambæk⁶⁾, Henning Reventlow⁷⁾, Erik Lange⁸⁾, Ludvig Munk Olufsen⁹⁾, Godske von Ahlefeldt¹⁰⁾, Kjøn Qvitzow¹¹⁾, Hans Lange¹²⁾, Knud Brahe¹³⁾, Henrik

-
- 1) Christian Krabbe til Bjørnsholm.
 - 2) Preben Gyldenstjerne til Nørre Vosborg, f. 26. Okt. 1548, 1570—73 Hofjunker, Lensmand paa Aastrup, 1596 Rigsraad, død 23. Juli 1616.
 - 3) Godslev Budde til Nessow og Rødslet, indkom fra Øsel, 1571 Hofjunker, 1573—80 Kammerjunker, 1577 Skænk, 1579 Lensmand paa Børglum Kloster, bisat 25. Okt. 1622.
 - 4) Hannibal Gyldenstjerne til Restrup, 1572—73 Hofjunker, 1595 Lensmand paa Aastrup.
 - 5) Niels Skram til Urup, Søn af Søhelten Peder S., f. 27. Febr. 1555, 1576—81 Hofjunker, Lensmand paa Dronningborg, død 26. Juni 1601.
 - 6) Claus Glambæk til Rask, f. 1537, Lensmand paa Skanderborg, død 24. Jan. 1591.
 - 7) Henning Reventlow til Ziesendorf og Reetz i Meklenborg, indkom til Danmark, 1573—76 og 1579—84 Hofjunker, 1579 Kammerjunker, 1584 Lensmand paa Silkeborg, 1587 paa Dueholm, 1600 paa Mariager, 1602 i Skive og Silkeborg, død 3. Marts 1624 som meklenborgsk Landraad.
 - 8) Erik Lange til Engelsholm, 1583 Lensmand paa Bygholm, død efter 1613 forarmet i Prag.
 - 9) Ludvig Olufsen Munk „den tykke“ til Kvistrup, 1569 Lensmand paa Ørum, død 19. Mai 1595.
 - 10) Godske von Ahlefeldt til Emkendorf, Lønborggaard, Marutendorf og Quarnbeck, 1573—79 Hofjunker, død 1612.
 - 11) Kjøen Qvitzow til Lundbæk, 1571 Lensmand paa Lønborggaard, 1578 forlenet med Hassens Birk, begr. 28. April 1597.
 - 12) Hans Lange til Breining og Kjærgaard, f. 27. Mai 1542, 1563 Sekretær i danske Kancelli, 1585 Lensmand paa Lundenæs, død 2. Febr. 1609.
 - 13) Knud Brahe til Tostrup, Engelsholm, hvis endnu bevarede Hovedbygning han opførte, og Kongstedlund, f. 24. Aug. 1555, 1577—78 og 1582—84 Hofjunker, Mundskænk, 1589 Lensmand paa Aarhusgaard, 1602 paa Bygholm, død 3. Febr. 1615.

Lykke¹⁾, Jørgen Friis²⁾, Ulrik Sandberg³⁾, Jacob Høeg⁴⁾, Christen Munk⁵⁾, Borchard von Papenheim⁶⁾, Christoffer Pax⁷⁾, Ove Lunge til Tirsbæk⁸⁾, Valdemar Parsberg⁹⁾, Eiler Brockenhuus¹⁰⁾, Karl Bryske¹¹⁾, Henning Gøye¹²⁾, Mo-

- 1) Henrik Lykke til Hverringe, Gisselfeld m. m., f. i Novbr. 1555, 1577—80 Hofjunker, Lensmand paa Vordingborg, Kalø og Jungshoved, 1606 Medlem af Regeringsraadet, død 26. Juni 1611.
- 2) Jørgen Friis til Krastrup, Halkjær og Vaar, 1578—79 Hofjunker, 1581 Lensmand paa Sebber Kloster, 1595 Landsdommer i Nørrejylland, 1596 Rigsraad, 1601 Lensmand paa Akershus og Statholder i Norge, død 1616.
- 3) Ulrik Sandberg til Kvelstrup, Løistrup og Bøgested, f. 1552, 1578—81 Hofjunker, 1584 Lensmand paa Tønsberg, 1603 paa Lundenæs, død 29. Sept. 1636.
- 4) Jacob Høeg til Trudsholm, 1574—77 Hofjunker, 1596 Lensmand paa Skivehus, død 11. Juli 1610.
- 5) „Unge“ Christen Munk til Gjessinggaard og Lyngbygaard, 1572—73 Hofjunker, 1564—67 Køgemester, 1568 Lensmand paa Trondhjemsgaard, 1573 paa Visborg, 1586 Admiral, 1598 Lensmand paa Rugaard, død 25. Juni 1612.
- 6) Borchard von Papenheim til Sæbygaard, indkom fra Hessen, 1550—59 Hofjunker og Jægermester, Lensmand paa Abrahamstrup, død 23. Aug. 1590.
- 7) Christopher Pax (von Festenberg, kaldet Pachisch) til Bonderup, f. 1511, indkom fra Tyskland, 1558—72 Hofjunker, 1559—72 Staldmester, 1563 Lensmand paa Holbæk, 6. Juli 1575 naturaliseret som dansk Adel, død 9. Juni 1608.
- 8) Ove Jensen Lunge til Tirsbæk og Østrup, f. 21. Juni 1548, begr. 23. Juni 1609.
- 9) Valdemar Parsberg til Jernit (nu Friisenborg), 1580—82 Hofjunker, 1594 Lensmand paa Riberhus, 1597 paa Skanderborg, død i Mai 1607.
- 10) Eiler Brockenhuus til Damsbo, Nakkebølle, Forfatter af en righoldig Række Kalenderoptegnelser om den danske Adel, død 1616.
- 11) Carl Bryske til Langesø, Margaard og Katholm, f. 4. Febr. 1547, 1570—77 Hofjunker, 1575—77 Skænk, 1583 Lensmand paa Havreballegaard, 1595 paa Kjøbenhavns Slot, 1602 paa Aarhusgaard, død 22. Aug. 1613.
- 12) Henning Gøye til Kjelstrup og Kjærstrup, f. 13. Juli 1538, 1561—66 Hofjunker, 1577 Lensmand paa Nykjøbing, 1590 paa Reins Kloster, 1606 paa Høistrup, 1594—1906 Hofmarskal, død i Mai 1617.

gens Gøye¹⁾, Holger Ulfstand²⁾, Melchior Ulfstand³⁾ og Mogens Gøye paa Bollerup⁴⁾.

Alle disse Herremænd tilsagdes til at møde i Slagelse den 21. Mai for at følge Kongens Lig til Roskilde og siden blive der og lade sig bruge ved Ligbegængelsen, hvorom de skulde faae nærmere Anvisning. De skulde lade lave sorte Klæder og lange Kjortler eller Kaaber til sig selv og deres Folk og tage Heste med sig, saa de kunde være ridende og vise deres kjære Konges Lig den tilbørlige sidste Ære og Tjeneste. De sjællandske Lensmænd skulde møde med alle de Heste, som de skulde holde baade af deres Forlening og af deres Arvegods, de jydsk og skaanske Lensmænd med 4 Heste hver og de øvrige Herremænd med saa mange Heste, som de selv syntes.

Rigsraaderne skulde møde i Slagelse Torsdag før Pinse, hver med 4 Rideheste, Rigsraadernes Fruer hver med 3 Vognheste. Fremdeles tilsagdes til at møde samtidig med de øvrige Herremænd Mourids Podebusk⁵⁾, Ludvig Munk⁶⁾, Alexander Durham⁷⁾, Morten Skinkel⁸⁾ og Niels Skinkel⁹⁾ uden Heste.

Fremdeles blev der skrevet til følgende Adelsfruer:

-
- 1) Mogens Gøye til Bremersvold, den foregaaendes Broder, f. 2. Dec. 1547, 1572 Hofjunker, 1577 Lensmand paa Bornholm, 1581 paa Korsør, 1584 paa Gulland, død o. 1608.
 - 2) Holger Gregersen Ulfstand til Vosborg, f. 6. Dec. 1553, død 31. Marts 1617.
 - 3) Melchior Ulfstand til Kjærgaardsholm, den foregaaendes Broder, 1611 Lensmand paa Lysø Kloster, død 1617.
 - 4) Mogens Gøye, „den lystige“, til Gunderslevholm og Bollerup, 1604—13 Jægermester, 1609 Forstander for Heriusholm, død 6. Sept. 1615.
 - 5) Mourids Podebusk til Kjørup og Lerbæk, 1565 Lensmand paa Tranekjær, 1589 paa Jungshoved, død 18. Dec. 1593.
 - 6) Ludvig Ludvigsen Munk til Nørlund, f. 1537, 1561—62 Hofjunker, 1569—72 Hofmarskal, 1571 Lensmand i Trondhjem, 1577 paa Akershus og Statholder i Norge, død 8. April 1602.
 - 7) Alexander Durham til Høgsgaard, skotsk Adelsmand, 1572—73 Hofjunker, Admiral, død 31. Januar 1600.
 - 8) Morten Skinkel til Østrupgaard, f. 29. Sept. 1547, 1573—79 Hofjunker, død ca. 1616
 - 9) Niels Skinkel til Gierskov, 1575—78 Hofjunker.

Anne Rosenkrantz Albrecht Gøyes¹⁾, Birgitte Rosenkrantz Peder Billes²⁾, Birgitte Bille Christoffer Galdes³⁾, Birgitte Bølle Christoffer Gøyes⁴⁾, Anne Brahe Herluf Skaves⁵⁾, Kirsten Bølle Jesper Krafses⁶⁾, Hilleborg Bille Eiler Krafses⁷⁾, Anne Holck Herr Verner Parsbergs⁸⁾, Lisbet Galde Eggert Ulfeldts⁹⁾, Elsebe Svave Vincens Juels¹⁰⁾, Kirsten Lykke Eiler Grubbes¹¹⁾, Anne Hardenberg Oluf Mourid-

-
- 1) Anne Rosenkrantz Ottesdatter, f. 2. Febr. 1522, død 27. Nov. 1589, Enke 24. Juni 1558 efter Albrecht Gøye til Krenkerup m. m.
 - 2) Birgitte Rosenkrantz Olufsdatter til Øster Vallø, f. 1530, død 12. Marts 1592, Enke 17. Marts 1580 efter Rigsraad, Hofmester hos Dronning Sophie Peder Bille til Svanholm.
 - 3) Birgitte Bille Clausdatter til Ydernæs, f. 11. Febr. 1534, død o. 1613, Enke 1555 efter Admiral Christoffer Galde til Aaby.
 - 4) Birgitte Bølle Eriksdatter til Orebygaard, f. o. 1532, død 3. Mai 1595, Enke 23. April 1584 efter Christoffer Gøye til Gunderslevholm.
 - 5) Anne Brahe Tygesdatter, død 4. Okt. 1590, Enke 2. Marts 1583 efter Herluf Skave til Eskildstrup, sin Slægts sidste Mand.
 - 6) Kirsten Bølle Eriksdatter, f. 1530, død 1604, Enke 28. Juli 1566 efter Jesper Krafse til Basnæs.
 - 7) Hilleborg Bille Esgesdatter til Assendrup, død 5. Aug. 1602, gift med den for Drab rømte Eiler Krafse til Egholm, som døde 4. Septbr. 1599 i Rostok.
 - 8) Anne Holck Manderupsdatter til Stadsgaard (nu Constantinsborg), død 26. Maj 1591, Enke 21. Jan. 1567 efter Rigsraaden Hr. Verner Parsberg til Harrested og Sandbygaard.
 - 9) Lisbet Galde Christoffersdatter til Nygaard, død 1616, Enke 13. Febr. 1583 efter Eggert Ulfeld til Kragerup; hun blev senere gift med Rigsraad Jørgen Friis til Krastrup.
 - 10) Elsebe Svave Pedersdatter, død o. 1612, Enke 28. Sept. 1579 efter Vincens Juel til Hesselmed.
 - 11) Kirsten Lykke Eilersdatter til Tostrup, død i Marts 1630, Enke 20. Novbr. 1585 efter Rigskansler Eiler Grubbe til Lysstrup; hun blev senere gift med Niels Gyldenstjerne til Bjørns-holm.

sens¹⁾, Agathe Grubbe Lave Becks²⁾, Sophie Pedersdatter Christoffer Paxes³⁾, Maren Herman Juels⁴⁾, Karen Rostrup Peder Reedtzes⁵⁾, om at møde i Slagelse den 21. Mai for i Forening med Dronningen og de dertil forordnede gode Mænd at følge Kongens Lig til Roskilde. De skulde forsyne sig med sædvanlige Sørgeklæder, lade lave lange Kjortler eller Kaaber og sorte Klæder til deres Folk og saaledes vise Kongen den sidste Ære og Tjeneste.

Samtidig blev der tilskrevet de Højlarde i Kjøbenhavn om at møde i Roskilde Aftenen før Begravelsen for at følge Kongens Lig, og Kapitlet i Roskilde fik Befaling til at lade Skolemesteren, Præsterne, Peblingene, Kannikernel og Kleresiet møde den 25. Mai ved Veirmøllen uden for Roskilde for at følge Kongens Lig til Bispegaarden og siden møde der den 5. Juni for at følge Liget til Kirken. Endelig blev det samme Dag paalagt Bisperne over hele Riget at lade ringe med Klokkerne paa den Dag, da Kong Frederik den Anden skulde begraves.

For at skaffe Plads til de mange Heste i Roskilde blev der derhos skrevet til Borgmester og Raad, at der maatte tilveiebringes Staldrum til mindst 600 Heste og til saa mange som muligt derudover, saa at der kunde være god Plads til baade de Fremmedes, Landsaaternes og Hofsindernes Heste. De skulde derfor gaa omkring i Byen med Fureren, opskrive Staldrum og lade nedslaa og nedbryde Vægge og Skillerum samt beflitte sig paa at

-
- 1) Frederik den Andens bekendte Ungdomselskede Anne Hardenberg Corfitzdatter, død 15. Febr. 1589, Enke 25. Juni 1573 efter Rigsraad Oluf Mouridsen Krognos til Bollerup, sin Slægts sidste Mand.
 - 2) Agate Grubbe Sivertsdatter, f. 1533, død 5. Jan. 1623, g. m. Landsdommer Lave Beck til Førlev, Beldringe og Havrelykke, død 16. Juni 1607.
 - 3) Sophie Galt Pedersdatter til Kindholm og Torup, f. 1542, død 30. Mai 1603, g. m. Christoffer Pax (se ovenfor).
 - 4) Maren Jensdatter Juel til Refstrup, g. m. Lensmand paa Dragsholm Herman Juel, død 16. Okt. 1607 som Lensmand paa Visborg.
 - 5) Karen Jørgensdatter Rostrup, død 1636, g. m. Peder Reedtz (se ovenfor).

skaffe Hø, Havre, Straafoder og hvad andet der behøvedes til Folkene og Hestene i Forraad, saa at der ikke skulde være Mangel paa Noget, endelig med det Første fremsende Fortegnelse over, hvor mange Heste der kunde være Staldrum til. Derhos blev Lensmanden paa Ringsted Kloster, Dr. Johannes Knoppert, anmodet om i Ringsted og de nærmestliggende Landsbyer at bestille Staldrum og andet nødvendigt for en Nats Tid.

Ogsaa for de fremmede Fyrster, som ventedes til Kongens Begravelse, maatte der sørges. Dronning Sophies Fader, Hertug Ulrik af Meklenborg¹⁾, ventedes over Gjedsers, Kong Frederik den Andens Broder, Hertug Hans den Yngre tilligemed andre Fyrster over Korsør. Hertug Ulrik blev udtrykkelig anmodet om at tage over Gjedsers og at komme en 8—10 Dage før Begravelsen. I den Anledning fik Casper Paslich²⁾, Lensmanden paa Nykøbing Niels Friis og Morten Venstermand³⁾ Paalæg om at møde paa Gjedsers 12—14 Dage før Begravelsen, afvente Hertugens Ankomst, modtage ham, ledsage ham til Roskilde og sørge for, at han fik fyrstelig Udredning paa Veien. De skulde forsyne sig selv og deres Folk med sorte Sørgeklæder og lange Kjortler eller Kaaber. Niels Friis, som boede nærmest ved Gjedsers, fik særlig Besked om, at da Hertugen ikke vilde ligge paa Gjedsgaard, saa skulde der, hvis han kom til Landet silde eller hen imod Natten, sørges for, at han fik Natteleie i Kroen ved Gjedsby eller paa Nykjøbing Slot. Endvidere skulde Niels Friis sørge for, at de Skuder, som fandtes ved Gjedsers, Stubbekjøbing, Nykjøbing og der om-

-
- 1) Hertug Ulrik var født 22. April 1528 og døde 14. Marts 1603. Hans første Gemalinde var Kong Frederik den Første af Danmarks Datter Elisabeth, som var Dronning Sophies Moder.
- 2) Casper Paslich til Rønnebæksholm indkom fra Pommern, 1558—59 Hofjunker, 1557 kongelig Raad og Dekan i Roskilde, 1557—1583 Sekretær i tyske Kancelli, død 22. Okt. 1597.
- 3) Morten Venstermand til Pederstrup og Søholt, 1570—72 Hofjunker, 1572 Køgemester, s. A. Lensmand paa Kjøbenhavns Slot, 1575—78 paa Ravnsborg, 1589—92 Befalingsmand paa Frederiksborg, død 1610.

kring, løb til Warnemünde 3 Uger eller senest 14 Dage før Begravelsen for at føre Hærtugen over, garnerede og udredede, som det sig burde.

Samtidig blev Lensmanden paa Nyborg, Laurids Brockenhuus¹⁾, og Lensmanden paa Korsør, Peder Reedtz, anmodede om at bestille Skuder til at ligge rede i Nyborg henimod den 5. Juni, da man ventede Kongens Broder, Hertug Hans, og andre Fremmede til Kongens Begravelse, for at afvente deres Ankomst og siden føre dem og Følge over.

Nogle Dage efter anmodede Regeringsraadet paa Dronningens Vegne de fire Adelsfruer Ide Ulfstand Falk Gøyes²⁾, Agathe Grubbe Lave Becks, Kirsten Holck Hans Krafses³⁾ og Else Høeg Jacob Vinds⁴⁾, eftersom det var nødvendigt, at der droges nogle Kamre paa Roskildegård til Kongens Begravelse, om forinden at begive sig did og drage to Kamre med hvide Lagener, det ene, hvori Kongens Lig skulde indsættes, det andet, hvori Dronningen selv skulde ligge.

Der maa meget hurtig være blevet taget Bestemmelse om, at Kongens Lig skulde begraves i Hellig tre Kongers Kapel i Roskilde Domkirke paa den søndre Side af Kong Christian I.s Hvilested, thi det var et betydeligt Arbejde, her blev gjort. Der blev gravet og udmuret en overhvelvet Grav paa 3,53 Meters Længde, 3,18 Meters Bredde og 1,65 Meters Høide i Hvælvingens Toppunkt, 1 Meter i Vederlagshøiden. Kong Christian III.s og hans Dronnings Grav paa den anden Side af Kong Christian I.s

-
- 1) Laurids Brockenhuus til Brangstrup og Egeskov, f. 8. Sept. 1552, 1570—71 Hofjunker, Kancellisekretær, 1579 Lensmand paa Nyborg og Stiftslensmand paa Fyn, 1580 Lensmand paa Tranekjær, død 7. Nov. 1604.
 - 2) Ide Ulfstand Truidsdatter, død o. 1604, Enke 1554 efter Falk Mogensen Gøye til Skjersø.
 - 3) Kirsten Holck Hansdatter, f. 10. April 1558, død 10. Febr. 1599, Enke efter Hofjunker Hans Krafse til Skjersø; siden g. m. Rigsraad Steen Brahe til Knudstrup.
 - 4) Else Høeg Jørgensdatter til Klarupgaard, død 16. Jan. 1649, g. m. Jakob Vind til Grundet.

var 4,7 Meter lang og 2,29 Meter bred, 1,85 Meter i Hvælvingens Toppunkt, 0,8 Meter i Vederlagshøiden, altsaa længere, men smallere og lavere. Den nye Grav blev straks gjort saa bred, at den senere kunde optage Dronning Sophies Lig. Og Hvælvingen derover blev gjort tilstrækkelig stærk til at kunne bære et lignende Gravmonument som det, den afdøde Konge havde reist over sin Fader. Til Graven blev der vestfra bygget en Trappe, ad hvilken Kisten kunde bæres ned.¹⁾

Den 29. April skrev Regeringsraadet, som i de Dage var i Roskilde, antagelig for at tilse Gravarbeidet, til Rigsraaderne, at Dronningen havde ønsket, at det skulde gaa noget prægtigere til ved Kongens Begravelse, end oprindeligt bestemt, baade med at betække Heste og føre Faner foran Liget for hver Provins, Kongen havde havt. Raadet havde nemlig mærket, at flere havde stødt sig over, at det skulde gaa for simpelt til, og da det var kommet i Brug, at saadanne Sædvaner anvendtes ved alle Potentaters og Fyrsters Begravelse og saaledes ogsaa skulde være brugte ved Kongen af Polens²⁾ Begravelse, havde Raadet, uagtet det ikke gjerne vilde forandre noget i det, som alle Rigsraaderne havde vedtaget, dog paa disses gode Behag til Ære for Kongens Lig givet Ordre til at beklæde Heste og at lade 16 eller 17 Faner for de Provinser, Kongen havde havt, forsyne med hver Provinses Vaaben, saa de kunde være færdige til Rigsraadernes Ankomst.

Samme Dag som fornævnte Brev udgik, blev der af Raadet skrevet til en Mængde Herremænd, at Dronningen og Rigsraadet havde besluttet, at Kongens Lig skulde begraves i Roskilde Domkirke Onsdag den 5. Juni, og skønt Regeringsraaderne saa vel som de øvrige Rigsraader nødigt vilde besvære nogen Adelig, der ikke var forlenet med Kongens Løn eller Gods, med nogen Bekostning, ønskede de dog, at de ikke vilde finde sig besværede ved at møde ved Begravelsen og vise Kongens Lig den sidste

1) Denne Trappe blev, ligesom senere Trappen til Christian III.s Grav, borttaget 1857.

2) Antagelig Kong Stephan Bathor, som var død 1586.

Ære. Man bad dem derfor af Hensyn til den Tjeneste, de skyldte den udvalgte Konge, at møde i Roskilde senest Pinseaften den 25. Mai for at vare paa Tjenesten. De behøvede ikke at tage Heste med, men skulde staffere sig selv og deres Folk med sorte Sørgeklæder og lange Kjortler eller Kaaber.

Disse Herremænd var paa Sjælland: Jørgen Daa¹⁾, Anders Dresselberg²⁾, Hans Dresselberg³⁾, Folmer Dresselberg⁴⁾, Albert Beck⁵⁾, Peder Basse⁶⁾, Christoffer Lindenov⁷⁾, Christoffer Galde, Hartvig Høcken⁸⁾, Christoffer Bild⁹⁾, Godske Mogensen¹⁰⁾, Rasmus Nielsen¹¹⁾, Niels Henriksen Arenfeldt¹²⁾, Hendrik Gøye Eskildsen¹³⁾, Jens

-
- 1) Jørgen Daa til Snedinge, 1553—67 Enspænder, 1553—59 Hofjunker, Lensmand sidst paa Andenæs, død 1597.
 - 2) Anders Dresselberg til Vognserup, f. 30. Dec. 1545, 1572—80 Sekretær i danske Kancelli, Rentemester, 1582 Landsdommer i Sjælland, Lensmand sidst paa Holbæk, død 12. Sept. 1613.
 - 3) Hans Dresselberg til Bjergbygaard, f. 1549, død 1616.
 - 4) Folmer Dresselberg til Kastrup, Skibschef, Husfoged paa Als, død 12. Mai 1595.
 - 5) Albert Beck til Beldringe, Skibshovedsmand, død o. 1597.
 - 6) Peder Basse til Sørup, f. 1556, 1592—98 Hofjunker, 1596 Skænk, 1598 Lensmand paa Roskildegård, død 10. Okt. 1639 som sin Slægts sidste Mand.
 - 7) Christoffer Lindenov til Valbygaard og Lindersvold, død 28. Febr. 1593.
 - 8) Hartvig Høcken til Taagerød, 1554—72 Hofjunker, død 7. April 1595.
 - 9) Christoffer Bild til Sonnerup.
 - 10) Godske Mogensen (Bielke) til Lidemark, f. 11. Dec. 1545, død 14. Aug. 1619, begr. i Roskilde Domkirke.
 - 11) Rasmus Nielsen Skade til Katstrup, død 1602.
 - 12) Niels Henriksen Arenfeldt til Gundetved og Herlufstrup, 1580—83 Sekretær i danske Kancelli, død 1628.
 - 13) Henrik Gøye til Skjørringe, f. 16. Juni 1562, død 28. Septbr. 1611.

Grubbe¹⁾, Niels Parsberg, Jacob Vind²⁾, Frederik Godske³⁾; de tre sidstnævnte fik ikke Brev, men blev tilsagte.

I Skaane: Bjørn Saxstrup⁴⁾, Niels Bille Jørgensen⁵⁾, Mogens Gyldenstjerne⁶⁾, Claus Podebusk⁷⁾ og Niels Pedersen⁸⁾.

I Fyn: Erik Venstermand⁹⁾, Knud Venstermand¹⁰⁾, Eiler Bryske¹¹⁾, Tønne Bryske¹²⁾, Erik Bille Steensen¹³⁾, Ove Bille Eriksen¹⁴⁾, Jørgen Qvitzow¹⁵⁾, Frederik Qvitzow¹⁶⁾, Jens Falster¹⁷⁾ og Eiler Rud¹⁸⁾.

I Jylland: Peder Juel¹⁹⁾, Gjord Pedersen²⁰⁾, Mogens

- 1) Jens Grubbe af Slægten Sparre til Sandby, 1584—86 Sekretær i danske Kancelli.
- 2) Jakob Vind til Grundet, f. 1544, 1565 Lensmand i Trondhjem, 1571—84. i danske Kancelli, 1578 Ærkedegn i Roskilde, død 14. April 1607, begr. i Roskilde Domkirke.
- 3) Frederik Godske af Slægten Bielke til Lidemark, død 1610, begr. i Roskilde Dmkirke.
- 4) Bjørn Saxstrup til Osby, død 1596 som Slægtens sidste Mand.
- 5) Niels Bille af Ellinge, 1574—78 Hofjunker, død 16. April 1591.
- 6) Mogens Gyldenstjerne til Biersgaard, død 1621.
- 7) Claus Podebusk „den rige“ til Kjørup, Krapperup, Karsholm, Barsebæk og Markie, f. 11. Decbr. 1562, Kongens Kammerdreng, 1582—86 Hofjunker, død 26. Aug. 1616.
- 8) Niels Pedersen Galt til Ingelstad, f. 1538, død o. 1608.
- 9) Erik Venstermand til Lundsgaard, død 30. Nybr. 1599.
- 10) Knud Venstermand til Findstrup, død 1606.
- 11) Eiler Bryske til Dallund, f. 26. Juli 1541, 1570—71 Hofjunker, død 16. Juli 1614.
- 12) Tønne Bryske til Langesø, f. 13. Jan. 1544, død før 1619.
- 13) Erik Steensen Bille til Kjærsgaard, f. 1561, død 26. Juni 1641.
- 14) Ove Bille til Lindved, f. 15. Oktbr. 1562, tjente 1577—80 hos Dronningen, død 5. April 1618.
- 15) Jørgen Qvitzow af Sandager, f. 1. Aug. 1555, død 4. Jan. 1599.
- 16) Frederik Qvitzow til Sandager, død 1624.
- 17) Jens Falster til Korselitze og Ottestrup, 1567—71 Hofjunker, død 30. Decbr. 1600 som sin Slægts sidste Mand.
- 18) Eiler Rud til Utterslev og Sæbyholm, f. 15. April 1555, død 13. Juni 1618.
- 19) Peder Juel til Alsted, død 1612.
- 20) Gjord Pedersen (Galt) til Palsgaard og Tyrrestrup, f. 1534, begr. 7. Septbr. 1591.

Juel Pallesen¹⁾, Benedikt Rantzau²⁾, Kjeld Brockenhuus³⁾, Johan Rud⁴⁾, Erik Lunge⁵⁾, Kjeld Juel⁶⁾, Timme Rosenkrantz⁷⁾, Iver Munk⁸⁾ og Poul Munk⁹⁾.

Desuden blev følgende Kancelli- og andre Hoftjenere optegnede til at vare paa Tjenesten: Absalon Juul¹⁰⁾, Vilhelm Dresselberg¹¹⁾, Johan Brockenhuus¹²⁾, Erik Dresselberg¹³⁾, Jacob Trolle¹⁴⁾, Christian Knudsen¹⁵⁾, Christian Holck¹⁶⁾, Peder Dresselberg¹⁷⁾, Niels Kaas¹⁸⁾, Hans Ander-

- 1) Mogens Pallesen Juel til Pallesbjerg, f. 15. Jan. 1548, 1571—76 Hofjunker, død 30. April 1605.
- 2) Benedikt Rantzau til Quarnbeck, 1572—73 Hofjunker, Amtmand i Tønder.
- 3) Kjeld Brockenhuus til Lerbæk, f. 28. April 1550, Skibshovedsmand, død 23. Novbr. 1616.
- 4) Johan Rud til Møgelkjær og Løgismose, 1578—83 Hofjunker, 1588 Lensmand paa Bøvling, død 1609.
- 5) Erik Lunge (Dyre) til Stovgaard, f. 11. Novbr. 1549, 1588 forlenet med Nørvang Herred, død 1616.
- 6) Kjeld Juel til Astrup, f. 31. Mai 1549, død 12. Aug. 1606.
- 7) Timme Rosenkrantz til Rydhave, død 11. Oktbr. 1592.
- 8) Ivar Munk (Lange) til Tvis Kloster, 1567 Hofjunker.
- 9) Poul Munk (Lange) til Tvis Kloster og Krogsdal, død 6. Septbr. 1601.
- 10) Absalon Juul til Meilgaard, f. 12. Aug. 1555, 1575 Sekretær, 1580 øverste Sekretær i danske Kancelli, død 16. Novbr. 1589.
- 11) Vilhelm Dresselberg til Vognserup, 1572—88 Sekretær i danske Kancelli, 1605 Landsdommer i Sjælland og Lensmand paa Ringsted Kloster, begr. 22. Juni 1620.
- 12) Johan Brockenhuus til Sebberkloster og Vinderupholm, 1572—88 Sekretær i danske Kancelli, død 1619.
- 13) Erik Dresselberg, 1580 Sekretær i danske Kancelli, død 20. Oktbr. 1591.
- 14) Jacob Trolle til Sonnerup og Brudager, 1581—95 Sekretær i danske Kancelli, 1592 Enkedronning Sophies Sekretær, s. A. Lensmand paa Frederiksborg og Abrahamstrup, 1596 paa Trondhjemsgaard, død 16. Jan. 1601.
- 15) Christian Knudsen (Akeleye) til Skinnerup, 1581—88 Sekretær i danske Kancelli, 1608 Lensmand paa Odense St. Hans Kloster, død 11. Marts 1632.
- 16) Christian Holck til Høigaard og Bustrup, f. 29. Mai 1558, 1582 Sekretær og 1589 øverste Sekretær i danske Kancelli, 1596 Rigsraad, død 18. Marts 1641.
- 17) Peder Dresselberg til Kastrup, 1584—95 Sekretær i danske Kancelli, død 30. Mai 1595.
- 18) Niels Kaas til Starupgaard, død i April 1597.

sen¹⁾, Jens Mogensen²⁾, Iver Juel³⁾, Frederik Ulfeldt⁴⁾, Corfits Grubbe⁵⁾, Enevold Kruse⁶⁾, Holger Gagge⁷⁾ og Apitz von Grünenberg⁸⁾.

Da saa den Tid nærmede sig, at Dronningen skulde ledsage Kongens Lig til Roskilde, hvilket ikke kunde gøres paa een Dag, anmodede Kansleren den 2. Mai de to fornævnte Adelsfruer Birgitte Bille Christoffer Galdes og Lisbet Galde Eggert Ulfeldts om i Dagene 18.—19. Mai at begive sig til Ringsted Kloster for at omdrage de Kamre, hvori Dronningen og de unge Frøkener Elisabeth⁹⁾, Anna¹⁰⁾,

-
- 1) Hans von Andersen af Klægsbøl, 1586 Sekretær i danske Kancelli, død 28. Septbr. 1592.
 - 2) Jens Mogensen (Harbou) til Sindinggaard og Ørum, f. 1. Novbr. 1559, 1586—1603 Sekretær i danske Kancelli, død 5. April 1635.
 - 3) Ivar Juel til Gjessingholm, 1586—89 Sekretær i danske Kancelli.
 - 4) Frederik Ulfeldt til Haldager, 1588—89 Sekretær i danske Kancelli, død i April 1622.
 - 5) Corfits Grubbe til Høgested, 1584—91 Sekretær i tyske Kancelli, død 21. Oktbr. 1592.
 - 6) Enevold Kruse til Hjermeslevgaard, f. 28. Oktbr. 1554, 1578 Sekretær i danske Kancelli, 1582 Rentemester, 1608 Rigsraad og Statholder i Norge, død 8. Marts 1621.
 - 7) Holger Gagge til Frøslev, f. 13. Mai 1540, 1584—85 Sekretær i danske Kancelli, 1585 Rentemester, 1596 Domprovst i Roskilde, død 6. Marts 1630, begr. i Roskilde Domkirke.
 - 8) Apitz von Grünenberg, 1587—90 Sekretær i tyske Kancelli, 1598 Kammerjunker, død 31. Aug. 1612.
 - 9) Elisabeth, f. 25. Aug. 1573, død 19. Juli 1626, g. 19. April 1590 m. Hertug Henrik Julius af Brunsvig-Wolfenbüttel, f. 15. Okt. 1564, død 20. Juli 1613.
 - 10) Anna, f. 12. Dec. 1574, død 2. Marts 1619, g. 24. Nov. 1589 m. Jacob VI, Konge i England og Skotland, f. 19. Dec. 1566, død 27. Marts 1625. Ved deres Formæling blev der foræret de 4 skotske Lorder, der fulgtes med Gesandterne fra Skotland, hver en Guldkæde til 100 ungarske Gylden med Kontrafeier af den afdøde Konge.

Augusta¹⁾ og Hedvig²⁾ skulde bo, naar den afdøde Konges Lig førtes der forbi.

Imidlertid havde Hertug Ulrik af Meklenborg anmeldt, at han den 20. Mai vilde ankomme til Warnemünde for ved første Leilighed at fortsætte Reisen til Gjedser eller til Aalholm. Dronningen ønskede da, at der maatte blive beskikket nogle gode Mænd til at tage imod hendes Fader, som tilbørligt var, og Kansleren anmodede saa den 2. Mai følgende allerede tidligere nævnte Adelsmænd: Casper Paslich, Erik Walkendorf, Christoffer Pax, Morten Venstermand³⁾, Niels Friis, Henning Gøye, Mogens Gøye, Frederik Hobe, Peder Grubbe, Peder Rud samt Knud Urne⁴⁾ og Johan Svave⁵⁾ om at møde i Gjedser den 19. Mai med Heste og Folk, stafferede efter Tidens sørgelige Omstændighed, give Agt paa Vinden og hvorledes Hertugen anstillede sin Reise, modtage ham der, hvor han landede, og følge ham til Roskilde, hvor de vilde gjøre Dronningen og den udvalgte Konge en behagelig Tjeneste. Niels Friis og Johan Svave fik særlig Anmodning om hen imod Hertugens Ankomst at sørge for at have Vin, Tydskøl og andet til Hertugens fyrstelige Underhold nødvendige Forraad, saa han kunde blive tilbørlig underholdt i deres Len, og indskrive Udgifterne i Regnskabet. Begge fik derhos en Afskrift af den af Hertugen indsendte Furerseddel, for at de kunde rette sig derefter med Hensyn til Fureringen af Hertugen og hans Følge. De skulde ogsaa bestille Herberg til de gode Mænd, der vare beskikkede til at modtage og ledsage

¹⁾ Augusta, f. 8. April 1580, død 5. Febr. 1639, g. 30. Aug. 1596 m. Hertug Johan Adolf af Holsten-Gottorp, f. 27. Febr. 1575, død 31. Marts 1616.

²⁾ Hedvig, f. 5. Aug. 1581, død 26. Novbr. 1641, g. 10. Sept. 1602 m. Kurfyrste Christian II. af Sachsen, f. 23. Sept. 1583, død 23. Juni 1611.

³⁾ Han havde 1576 været med Kongen i Meklenborg.

⁴⁾ Knud Urne til Aarsmarke, f. 26. Okt. 1564, 1615 Lensmand paa Bergenhus, 1619 paa Tryggevælde, død 2. Febr. 1622.

⁵⁾ Johan Svave til Harridslevgaard, 1581—84 Hofjunker, 1584 forlenet med Sorø Kloster, 1586 Lensmand paa Vordingborg, 1589 til Arensborg paa Øsel, død 1595.

Hertugen. Og da Hertugen ikke vilde ligge paa Gjedsgaard, skulde Niels Friis have alt i Beredskab baade i Gjedser Krø og paa Nykjøbing Slot, saa alt, hvorledes end Vinden og Hertugens Reise føiede sig, kunde være i Orden begge Steder. Og da der kunde være en Mulighed for, at Hertugen blev tilsinds at blive liggende over i Pinsehelligdagene, skulde Johan Svave berede sig med yderligere Forraad, saa der intet skulde mangle til Hertugens tilbørlige Underhold og Udredning.

Dagen efter havde Dronningen betænkt sig. Hun ønskede nu, at nogle af de gode Mænd, som havde faaet Ordre til at modtage Kongen i Gjedesby, skulde begive sig helt til Warnemünde til de Skibe, som var beordrede til at møde der for at overføre Hertugen. De maatte derfor møde noget tidligere i Gjedesby og lade sig sætte over til Skibene, saa de sikkert kunde være hos disse den 18. eller 19. Mai. De skulde da gaa ombord i Skibene, afvente Hertugens Ankomst og følge ham over paa det Skib, han ønskede at benytte. Og for at man kunde være sikker paa, at Hertugen fik tilstrækkelige Skuder til at føre Heste, Vogne og Tøi over, skulde Niels Friis henimod den Tid, Hertugen ventedes at komme, beordre alle Skuder og Færger i Nykjøbing Len til at begive sig over til Warnemünde, saa de sikkert var der den 16. eller 17. Mai, afventende Hertugens Ankomst og hjalp til med at føre hans Folk, Heste og Tøi over.

Til at modtage andre fremmede Fyrster, som vilde reise over Fyn, beordrede Kansleren paa Dronningens og Rigsraadets Vegne Lensmændene Caspar Markdanner¹⁾ paa Koldinghus, Axel Brahe²⁾ paa Rugaard, Hans Johansen paa Hindsgavl³⁾ og Laurids Brockenhuus i Nyborg. Da det

¹⁾ Caspar Markdanner til Søgaard, f. 1533, 1574–85 Hofjunker, 1575–85 Køgemester, 1585 Lensmand paa Koldinghus, død 22. Sept. 1618.

²⁾ Axel Brahe til Elved, f. 28. Mai 1550, 1574 Hofsinde, Lensmand paa Odensegaard, 1596 Rigsraad, død 14. Aug. 1616.

³⁾ Hans Johansen Lindenov til Gaunø, f. 1542, 1560 Hofjunker, 1574 Lensmand paa Hindsgavl, død 23. Mai 1596.

endnu var uvist, hvem der kom, og naar de kom, maatte de holde sig rede til, naar de fik nærmere Skrivelse, at begive sig enten til Kolding eller til Assens for med Heste og Folk, stafferede efter Tidens Leilighed, at følge Fyrsterne til Roskilde. Og da det kunde befrygtes, at de ikke i den Fart kunde faae saa meget sort Klæde, som vilde være nødvendigt til at overdrage Gemakkerne med paa deres Slotte, syntes det, mente Kansleren, at være det bedste, at Fyrsterne blev indlogerede i Kjøbstæderne. De skulde derfor, Axel Brahe i Odense og Assens, Casper Markdanner i Kolding, Hans Johansen i Middelfart og Laurids Brockenhuus i Nyborg, bestille gode Losementer til dem og sørge for, at der i Herrernes Gemakker blev draget noget med Duge over Væggene og over Bordene, saa Gemakkerne ikke blev helt blotte. Til Borgmestre og Raad i Skjelskør, Kjerteminde og Svendborg blev der skrevet, at da Rigsraadet, en stor Del af Adelen og nogle Fremmede ventedes til Kongens Begravelse og maaske kom over Nyborg, skulde de lade alle Skuder i deres By løbe til Nyborg, saa de var der senest den 18. Mai, for at overføre de Rigsraader, Adelige og Fremmede med Folk, Heste og Gods, som kom did, til Korsør; viste de sig forsømmelige, vilde de komme til at staa til Rette derfor.

I Roskilde By maatte der selvfølgelig træffes store Forberedelser til de mange Fremmedes Underhold. Lensmanden paa Roskildegaard Niels Parsberg blev derfor den 10. Mai af Regeringsraadet anmodet om at paalægge Bønderne i hans Len at gjøre Borgerne i Roskilde Tilførsel af Øxne, Svin, Lam, Gæs, Høns, Hø, Havre, Straafoder og andet, som Leiligheden kunde kræve, og sælge det til dem til en rimelig Pris. Og Borgmestre og Raad i Næstved og Kjøge fik at vide, at da der ved Kongens Begravelse vilde blive Brug for adskilligt Redskab og Tøi af Kobber og Tin, som ikke altsammen vilde kunne faaes hos Borgerne i Roskilde, skulde de, naar Lensmanden paa Roskildegaard sendte Bud til dem, hjælpe Budet til hos dem og deres Medborgere at faae det Kobber- og Tintøi, Duge og andet, som der behøvedes, og opskrive, hvad der blev udleveret, og

hvem det tilhørte; hvis noget blev borte, skulde det blive betalt, saa det blev Udlaanerne uden Skade¹⁾.

Endelig fik Kapitlet i Roskilde Ordre til at bestille Ved; ogsaa det maatte Regeringsraadet sørge for til Brug i Gemakkerne, Kjøkkenerne og andet Steds i Gaardene. Kapitelstjernerne, d. v. s. de Bønder, som havde Gaarde i Fæste af Domkapitlet (antagelig dog kun de, der boede nærmest Roskilde, og vest for denne By, thi Kapitlet havde Gods langt omkring paa Sjælland), skulde have Befaling til straks at begive sig med Heste og Vogne til Aunstrup og Højbjerg Skove ved Hvalsø og hver kjøre 4 Læs Ved til Bispegaarden i Roskilde inden Pinsedag i det seneste. Til noget Malerarbejde anmodedes Borgmestre og Raad i Malmø om straks at sende Malerne Kort og Daniel til Kjøbenhavn, og lignende Anmodning udgik til Borgmestre og Raad i Roskilde om at sende Ebbe Maler. Endelig skulde Kapitlet i Roskilde lade klæde 30 Degne og Peblinger af Skolen i sorte Kjortler og give dem hver en stor Stage Lys, som de skulde bære for Kongens Lig.

Endnu den 13. Mai var Dronningen ikke sikker paa, hvilke fremmede Fyrster der vilde komme til Begravelsen. Den Dag blev der af Regeringsraadet skrevet til Hans Johansen paa Hindsgavl, at saafremt han erfarede, at Hertug Philip af Holsten²⁾ kom, skulde han sammen med Caspar Markdanner og Dr. Jørgen Skomager³⁾ med Heste og Folk drage til Kolding, eller hvor Hertugen melder at ville komme, for at modtage ham og ledsage ham til Roskilde, sørge for, at han underveis fik god fyrstelig Udredning, gode Losementer i Kjøbstæderne, Udkvitning af Herbergerne og anden Befordring, og at der blev draget og tilflyet i de Kamre, hvori Hertugen indlogeredes. Kom Hertugen ikke,

1) Dette skete et Par Maaneder efter, idet Niels Parsberg den 23. Sept. anmodedes om at betale nogle Borgere i Kjøge de Tintallerkener, Sengeklæder, Lagener og andet, som de havde mistet paa Roskildegaard ved Kongens Begravelse.

2) Hertug Adolf af Holsten-Gottorps anden Søn Philip, f. 10. Aug. 1570, død 18. Okt. 1590.

3) Dr. Jørgen Schumacher, Provst i Slesvig Domkapitel, 1584 Sekretær i tyske Kancelli, død 17. Jan. 1607.

skulde Hans Johansen med Folk og Heste tage til Assens for at være tilstede ved Hertug Hans' Modtagelse og følge ham til Roskilde. Herom fik ogsaa Caspar Markdanner Underretning.

Derimod havde Hertug Hans meldt sin og sin Gemalindes Ankomst over Assens, og Lensmanden Axel Brahe paa Rugaard fik Befaling til at lade de Kamre i Assens og Odense, hvori Hertugen og Hertuginde selv skulde logere, tilberede med Dragning og i andre Maader. Lensmanden skulde møde med Laurids Brockenhuus og Apitz von Grünenberg i Assens for at modtage Hertugen, ledsage ham til Roskilde og sørge for, at han fik fyrstelig Udrædning og Udkvitning af Herbergerne.

Medens alle disse nødvendige Forberedelser stod paa, var Kongens Kiste den 10. April i mange af Rigsraadernes og Adelens Nærværelse af Hofsinderne bleven baaren ned i Kirken paa Antvorskov, indsat i Koret, som tilligemed alle Bænke og Gulvet var draget med sort Klæde. Over Kisten stod en Himmel af kostelig Engelskdug, og omkring den stilledes 28 Vokslys, som brændte Dag og Nat, medens fire Hofmænd, fire Enspændere og fire Drabanter holdt Vagt, indtil Liget førtes til Ringsted.

Dette skete den 24. Mai i høitideligt Optog. Ceremoniellet, som findes i Rigsarkivet, har Overskriften: „Denne efterskrevne Skik, Ceremoni og Ordning skal holdes den 24. Mai, naar salig Kongelig Majestæts Lig skal føres fra Antvorskov til Roskilde.“

Foran Kisten gik alle de Præster, som vare komne tilstede fra Lenet, Skolemesteren i Slagelse og Byens Præster, allerforrest syngende Skolebørn. Efter Resens Beretning fulgte derefter tolv Trompetere til Hest, alle klædte i sorte Kapper; de nævnes ikke i det officielle Ceremoniel.

Derefter red Hofmarskallen¹⁾ med Grev Georg af Gleiberg.

¹⁾ Steen Maltessen Sehested til Holmegaard, f. 1. Jan. 1553, 1586—90 Hofjunker og Hofmarskal, 1607 Rigsraad, 1610 Rigsmarsk, død 23. Aug. 1611.

chen¹⁾ og Rudolph Schenck, Friherre af Teutenberg²⁾, og alle Hofsinderne i Rækker tre og tre, ialt 18 Rækker.

Efter dem gik 30 Degne med store Voksllys i Hænderne, dernæst Kongens to Herolder³⁾ til Hest med sorte Kjæppe i Haanden, iførte deres Heroldsklæder med Danmarks Riges Vaaben, Hestene overdragne med sort Engelskdug.

Dernæst Kongens Staldmester, Eustachius von Thy-men⁴⁾ med Kongens Heste, Svende og Dreng. Nærmest foran Liget red Kammerjunker Jørgen Ernst Worm⁵⁾, Skjænken Christoffer Cariolus Preutz⁶⁾ og Kai Rantzau⁷⁾.

Saa fulgte Liget. Kisten var overdraget med sort Fløil, midt derover et hvidt skinnende Silkekors. Vognen blev trukket af otte Heste, alle overklædte med sort Engelskdug ned til Foden.

Nærmest efter den red Dronningens Hofmester Ditlev Holck⁸⁾ med Christoffer Rosengaard og den unge Konges Hofmester Henrik Ramel⁹⁾. Saa fulgte Dronningen, Vogn,

-
- 1) Georg Rudolph, Greve af Gleichen til Blankenheim, død 1596.
 - 2) Rudolph Schenck, Friherre af Tautenberg, 1586—88 Hofjunker.
 - 3) Den ene af dem var Johan Marieborg eller Marieborch, der af Rigsraadet fik 100 Dr. for at lade sig bruge som Herold, og gennem hvem Christian IV. 1590 lod bestille et Monument til hans Faders Grav i Nederlandene.
 - 4) Eustachius von Thy-men til Ottestrup og Sandbygaard, 1579 Hofjunker, 1580—97 Staldmester.
 - 5) Jørgen Ernst Worm, 1573 Hofjunker, 1579—91 Kammerjunker, begr. 13. April 1592 i Roskilde Domkirke.
 - 6) Christoffer Cariolus Preutz, 1582—89 og 1592—94 Hofjunker, 1584 Jagtjunker.
 - 7) Kai Rantzau af Hanrau, f. 1556, 1586—90 Hofjunker, 1587 Jagtjunker, Amtmand i Aabenraa, død 1607.
 - 8) Ditlev Holck til Rønhave, Høigaard og Eskildstrup, f. 21. Jan. 1556, 1580 Hofjunker, 1585 Kammerjunker, 1586 Hofmester hos Dronning Sophie, 1588 forlenet med Kjøbenhavns Slot, 1614 med Gulland, død 22. Sept. 1633.
 - 9) Henrik Ramel til Wusterwitz og Bækkeskov, indkom fra Pommern, 1582 Hofjunker, 1583—90 Hofmester hos den udvalgte Konge, Forstander for tyske Kancelli, Rigsraad, død i April 1610.

Heste og Folk, „ganske bedrøvelige at anse“, allesammen med sort Klæde overdraget. Dernæst de yngste kongelige Børn, Herrer og Frøkener, deres Vogne og Heste, i lige Maade med sort Engelskdug overklædt ned til Jorden. Derefter fulgte tre af Hofsinderne, Knud Rud¹⁾, Preben Bild²⁾ og Tage Krabbe³⁾.

Dernæst kørte den unge Prins og udvalgte Herre med sin Broder, den tiarige Hertug Ulrik, Heste, Vogn og Folk slæt overdragne med sort Klæde ganske ned til Jorden. Saa fulgte Rigsraaderne, Hofmesterinden med Dronningens Jomfruer, Lensmændene og den gemene Adel og Landsaater, Rigsraadernes og andre Adelsfruer, ledsagede af Enspænderne, Rigsraadernes, Hofsindernes og Landsaaternes Svende. Paa begge Sider af Ligvognen, Dronningens og Prinsens Vogne gik Drabanter i lange, sorte Sørgekapper med deres blanke Værger og Hellebarder vendte ned mod Jorden.

Og da Toget kom hen imod Ringsted, mødtes det af Præster, baade af Byens og af mange fra omliggende Herreder, samt Skolebørn fra Sorø Skole, som sang for Liget og ledsagede det til Byen. Det blev indført paa Klostret, hvor det af dertil forordnede Herremænd blev taget af Vognen, henbaaret til Kirken og nedsat i Koret, som var draget med Sort, og der sattes 80 Voksllys om Kisten, som den Nat bevogtedes af Hofsinder, Enspændere og Drabanter.

Den næste Dag tidlig om Morgenen fortsattes Toget i samme Orden til Roskilde og modtoges ved Store Mølle syd for Byen af dens Præster, Prælater, Kanniker og Vikarer med mange Præster fra Sjælland og Skaane, Skolemestrene og Skolebørn, som syngende førte Toget ind i Byen, hvor det indsattes i Bispegaarden i det beredte

¹⁾ Knud Rud til Sæbygaard og Søndergaarde, Hofjunker, død 3. April 1589.

²⁾ Preben Bild til Aggersborg m. m., f. 22. Febr. 1556, 1581 Hofjunker, 1584 Jagtjunker, 1590—93 Hofmarskal, død 19. Juni 1602.

³⁾ Tage Krabbe til Jordbjerg, f. 9. Febr. 1553, 1580—81 og 1593—94 Hofmarskal, Befalingsmand paa Øvidskloster, død 9. Septbr. 1612.

„Pallatz“. Her stod Liget omgivet af Lys og Vagt til den Dag, da Begravelsen skulde foregaa.

Ceremoniellet ved Kongens Begravelse, som ligeledes findes i Rigsarkivet, har følgende Overskrift: „Denne efterskrevne Ordning, Ceremoni og Maade er for godt anseet og skal holdes den 5.¹⁾ Dag Juni, naar salig og høilovlig Ihukommelses Kongelig Majestæts Lig skal begraves.“

Kl. 7 om Morgenen samledes Adelsmændene og Hofsinderne paa Bispegaarden, og da Klokkerne Kl. 8 begyndte at ringe, satte Toget sig i Bevægelse. Foran gik de høilærde Doctores, Professores, Magistri, Kanniker, Præster og 60 Studenter, som sang latinske Salmer, fulgte af Kongens Paukeslagere og Trompetere²⁾, der som Tegn paa Sorg bar Trompeterne paa Skuldrene, overdragne med sort Slør og Silke.

Derefter fulgte Hofmarskallen og alle Hofsinderne samt de nærværende Fyrsters og andre Herrers forordnede Gesandters Ledsagere, som ikke var i Herrernes Raad eller Legationsbestilling, og Landsaaterne af Adel og af Riget, som ikke var forordnede til anden Opvartning, henved 400 i Tallet. De fulgtes af 40 Studenter i lange sorte Kjortler med Lys i Hænderne; de tykke 1½ Meter lange Lys var smykkede med Vaabenskjolde med alle danske Provinsers Vaabenmærker ligesom paa de efterfølgende Faner.

Nu drog det lange Fanetog frem, 17 Faner³⁾, hver med Rigernes og underliggende Hertugdømmers, Grevskabers og Provinsers Vaaben, baarne af indfødte Adelsmænd, og hver Fane fulgt af en optømmet Hest med Sadel og Bidsel, overklædt med sort Engelskdug, som hang dem ned til Hovene, hver Hest fremført af to Adelsmænd i følgende Orden:

Blodfanen bar Mourids Podebusk, Hesten førtes af Niels Skram og Johan Rud.

¹⁾ Resen har fejlagtig 8. Juni.

²⁾ Paa andet Blad i Typus Pompæ funebris sees 14 Regiæ Majestætis Tympanistæ et Tubicines.

³⁾ Efter Afbildningen af Ligtoget hos Resen og i Typus Pompæ funebris har Fanestængerne haft en Længde af 4 Meter, Fanerne en Længde fra Stangen af 2 Meter.

Fanen med Øsels Vaaben, en rød Ørn i blaat Felt, bar Henning Gøye, Hesten ledede Claus Podebusk og Kjeld Juel.

Den delmenhorstske Fane, et hvidt Kors i rødt Felt, bar Niels Friis, Hesten trak Hartvig Høcken og Jens Falster.

Den oldenborgske Fane, tvende røde Bjelker i gult Felt, bar Hans Johansen, Hesten ledede Peder Juel og Kjeld Brockenhuus.

Den femerske eller lille cimbriske Fane, som er en gylden Krone i blaat Felt, bar Morten Venstermand, Hesten førte Christian Gyldenstjerne og Melchior Ulfstand.

Den ditmarske Fane, en rustet Rytter paa en hvid Hest i rødt Felt, bar Knud Grubbe, Hesten ledede Tønne Bryske og Holger Ulfstand Gregersen.

Den stormarske Fane, en hvid Svane med en gylden Krone om Halsen, bar Gert Rantzau, Hesten førte Erik Venstermand og Erik Lunge.

Den holstenske Fane, et hvidt Nældeblad med tre Nagler i rødt Felt, bar Godske von Ahlefeldt, Hesten ledede Eiler Bryske og Jørgen Qvitzow.

Den slesvigske Fane, tvende gule Løver i blaat Felt, bar Laurids Brockenhuus, Hesten ledede Ove Lunge Iversen og Jacob Krabbe.

Den islandske Fane, en hvid kronet Fisk i rødt Felt, bar Hans Lange, Hesten ledede Benedikt Rantzau og Johan Barnekow.

Den gullandske Fane, et hvidt Lam, holdende en Fane med hvidt Kors i rødt Felt, bar Axel Brahe, Hesten førte Eiler Brockenhuus og Gjerd Pedersen.

Den gothiske og vendiske Fane, en gul Lindorm i rødt Felt, bar Peder Brahe, Hesten ledede Eske Brok og Erik Lange.

Den fordum cimbriske Fane, en blaa Løve over ni røde Hjerter i rødt Felt, bar Christen Munk, Hesten ledede Christoffer Rosengaard og Carl Bryske.

Den blaa Fane med de tre gyldne Kroner bar Ludvig Munk Ludvigsen, Hesten ledede Iver Munck og Mogens Gøye Falksen.

Den norske Fane, en gul kronet Løve med en Hellebard i Kløerne i rødt Felt, bar Thomes Fasti¹⁾, Hesten førte Niels Pedersen og Mogens Juel Pallesen.

Danmarks Riges Fane, tre blaa kronede Løver i gult Felt, bar Erik Walkendorf, Hesten førte Hans Spiegel og Eske Bille.

Regalfanen med hele det danske Vaaben bar Jørgen Bille, Hesten ledede Peder Reedtz og Tage Krabbe.

Derefter fulgte de fire fornemste Rigsraader, som bar Rigsregalierne, Jørgen Rosenkrantz med Æblet, Peder Munk med Spiret (Sceptret), Peder Gyldenstjerne med Sværdet og Niels Kaas med Kronen. De fulgtes af to Herolder med Kongens Vaaben, og umiddelbart foran Kisten førte Christoffer Pax og Eustachius von Thymen Kongens Livhest, som var udstafferet med Sadel og Bidsel, overklædt med kostbart sort Fløil med et stort hvidt Kors af Silke.

Nu kom Kisten, som blev baaren af 32 Adelsmænd, 16 paa hver Side. Paa venstre Side gik Preben Gyldenstjerne, Hannibal Gyldenstjerne, Knud Brahe, Kjøen Qvitzow, Ulrik Sandberg, Valdemar Parsberg, Jørgen Brahe²⁾, Oluf Rosensparre, Ove Urup, Børge Rosenkrantz, Frederik Lange³⁾, Jørgen Urne, Oluf Daa, Hans Rostrup⁴⁾, Herman Juel og Henning Reventlow; paa høire Side gik Ove Lunge, Godslev Budde, Henrik Lykke, Jørgen Friis, Jacob Høeg, Gabriel Sparre, Lage Urne, Brostrup Gjedde, Johan Urne, Axel Rosenkrantz, Mogens Svave, Frands Rantzau,

1) Thomas Fasti til Vennergaard og Katholm, f. 2. Febr. 1538, 1559—67 Hofjunker, død 1. Febr. 1600. I Typus Pompæ funebris kaldes han Anton Fasti.

2) Ifølge Resen og Typus Pompæ funebris har ikke Jørgen Brahe baaret Kisten, som der staar i Ceremoniellet, men hans Broder, den berømte Astronom Tyge Ottesen Brahe til Knudstrup, f. 14. Decbr. 1546, død i Prag 24. Oktbr. 1601.

3) Ifølge Resen og Typus Pompæ funebris har ikke Frederik Lange baaret Kisten, men Erik Lange; da denne imidlertid har ført Hesten efter den gothiske og vendiske Fane, har Resen og Rantzau vist taget fejl.

4) Hans Rostrup til Sjelleskovgaard, 1578—92 Sekretær i tyske Kancelli, død efter 1611.

Anders Thott, Claus Glambæk, Mads Eriksen og Claus Hundermark.

Over Kisten blev en Himmel baaren, paa venstre Side af Niels Parsberg, Jørgen Daa, Knud Eriksen Rud og Mogens Gøye; paa høire Side Jørgen Ernst Worm, Absalon Juul, Preben Bild¹⁾ og Oluf Bille.

Ved Kistens Sider gik tredive²⁾ Adelsmænd med store Voksllys i Hænderne, paa venstre Side Christian Krabbe, Eske Krafse³⁾, Morten Skinkel, Frederik Qvitzow, Knud Venstermand, Alexander Durham, Erik Dresselberg, Jacob Trolle, Henrik Norby⁴⁾, Mogens Gyldenstjerne, Vilhelm Dresselberg, Timme Rosenkrantz, Jochim von Lehsten, Anders Dresselberg, Borchard von Papenheim; paa høire Side Henrik Gøye, Christoffer Krafse⁵⁾, Niels Skinkel, Holger Jensen Ulfstand, Christian Holck, Erik Steensen Bille, Gabriel Kaas⁶⁾, Erik Frandsen Bille, Peder Grubbe, Frederik Hobe, Johan Brockenhuus, Jacob Vind, Caspar Markdanner, Enevold Kruse og Bjørn Saxstrup.

Umiddelbart efter Kisten gik den udvalgte Konge Christian den Fjerde med sin Morfader, Hertug Ulrik af Meklenborg, efter dem Kongens Brødre Ulrik⁷⁾ og Hans⁸⁾, hvilken sidste Rudolph Schenck, Friherre af Tautenberg, var tilforordnet paa Grund af Prinsens store Ungdom.

1) Ifølge Resen har ikke Preben Bild, men Predbjørn Podesbusk baaret Baldakinen. Typus Pompæ funebris har Preben Bild.

2) Resen nævner kun 29, slet ikke Henrik Norby, som heller ikke nævnes i Typus Pompæ funebris.

3) Hos Resen staar Eske Kruse, vistnok ved en Trykfeil.

4) Henrik Norby til Skovgaarde, 1575—77 Lensmand paa Nykjøbing, død 14. Aug. 1594; han var ikke oprindelig tilstegt til Begravelsen.

5) Hos Resen staar Christoffer Kaas, ligeledes vistnok ved en Trykfeil.

6) Gabriel Kaas nævnes ikke hos Resen, derimod Peder Rud, som vel er mødt for Gabriel Kaas. Typus Pompæ funebris har Gabriel Kaas.

7) Prins Ulrik, f. 30. Decbr. 1578, Biskop af Slesvig og Schwerin, død 27. Marts 1624.

8) Prins Hans, f. 26. Juli 1583, død 28. Oktbr. 1602 i Moskou.

Bag dem gik de fremmede Fyrsters Sendemænd: i første Række for Kurfyrsten af Sachsen: Grev Otto af Solms¹⁾, Abraham Bars²⁾ til Kliphausen og Georg Vitzthum til Eichstädt og Kanneurff; i anden Række for Hertug Philip af Holsten Claus von der Wisch og for Hertug Christoffer af Meklenborg Joachim von Oertzen³⁾, i tredie Række for Hertug Hans af Meklenborg Vicco von Bülow⁴⁾ med Johan von der Wisch⁵⁾ for Hertug Adolf af Holstens Enke paa høire Side, Jesper von Oertzen⁶⁾ for Hertug Hans af Holsten paa venstre Side.

Derefter fulgte i Rækker tre og tre danske Rigsraader og holstenske og meklenborgske Raader: Henrik Rantzau⁷⁾ mellem Jacob Seefeld og Werner Hahn⁸⁾; Breide Rantzau mellem Joachim Kruse⁹⁾ og Peder Rantzau¹⁰⁾; Christen Skeel mellem Vicco von Bülow og Daniel Rantzau¹¹⁾, Albert Friis

1) Otto, Greve af Solms-Sonnenwalde, f. 25. Juni 1550, død 29. Jan. 1612.

2) I Typus Pompæ funebris kaldes han Abraham Bock, hæres in Kliphausen.

3) Joachim von Oertzen til Wustrow, Cramonshagen og Schorsin, Raad hos Hertug Christoffer af Meklenborg og Hofmarskal.

4) Vicco von Bülow til Rensow og Dambeck, meklenborgsk Landraad.

5) Johan von der Wisch til Olpenæs og Ø, hertugelig Raad, 1587 hertugelig Amtmand paa Tønder, død o. 1604.

6) Jesper von Oertzen til Roggow, Gerdeshagen og Clausdorf, Raad hos Hertug Johan, død 1618.

7) Henrik Rantzau, f. 11. Marts 1526, 1556 Statholder i Slesvig og Holsten, død 31. Decbr. 1596.

8) Werner Hahn til Glasow, Marskal og Raad hos Hertug Johan Albrecht af Meklenborg, Hovedsmand paa Tempzin, død 1593.

9) Joachim Krause til Varchentin, meklenborgsk Hof- og Landraad.

10) Peder Rantzau til Trøiborg og Vamdrup, f. 17. Jan. 1535, 1671 Amtmand paa Flensborg, død 27. Septbr. 1602.

11) Daniel Rantzau til Salzau og Hohenfelde, f. 1534, kgl. Raad og Oberst, død 12. April 1589. Denne Række mangler hos Resen og i Typus Pompæ funebris. Vicco von Bülow er allerede nævnt blandt de fremmede Sendebud.

mellem Joachim von Bassewitz¹⁾ og Jørgen Sehested²⁾; Arild Huitfeldt mellem Hans Blome³⁾ og Hans Rantzau⁴⁾; Henrik Ramel mellem Henrik von Ahlefeldt⁵⁾ og Ditlev Brockdorff⁶⁾; Bendix von Ahlefeldt⁷⁾ mellem Claus von Ahlefeldt⁸⁾ og Christoffer Rantzau⁹⁾; Casper Paslich mellem Dr. Vitus Winsheim¹⁰⁾ og Dr. Jacob Bording¹¹⁾.

Nu fulgte Dronning Sophie, ledsaget af Svogeren Hertug Hans og Hertug Carl af Meklenborg¹²⁾, og efter hende hendes fire Døtre: Frøken Elisabeth, ledsaget af Christoffer Walkendorff og Steen Brahe; Frøken Anna, ledsaget af Manderup Parsberg og Erik Hardenberg; Frøken Augusta, ledsaget af Hak Ulfstand og Anders Bing; Frøken

- 1) Joachim von Bassewitz til Levetzow, Domprovst i Schwerin, Amtmand og Klosterhøvidsmand i Dobberan, død 1602.
- 2) Jørgen Sehested til Hvolgaard, Gross Nordsee, Perdøl og Güldenstein, 1559—62 Hofjunker, 1563—64 Kjøgemester, 1564 Lensmand paa Krogen, 1567 paa Hindsgavl, 1571 hertugelig Amtmand paa Steinhorst, 1597 paa Gottorp, holstensk Raad, død o. 1610.
- 3) Hans Blome, f. 1530, 1567 hertugelig Amtmand paa Sønderborg, senere paa Gottorp og Svavsted som fyrstelig Raad, 1581 kongelig Amtmand i Haderslev, 1595 atter fyrstelig Raad, død 19. Aug. 1599.
- 4) Hans Rantzau til Hasselburg, 1565 Lensmand paa Skodborghus, 1573 kongelig Amtmand paa Flensborg, 1593 kongelig Raad, død 1608.
- 5) Henrik von Ahlefeldt til Satrupholm, f. 1545, 1575 kongelig Raad, 1593 Amtmand paa Flensborg, 1612 hertugelig Raad, død 1616.
- 6) Ditlev Brockdorff til Gaarz, Rosenhof, Mannhagen og Rixdorf, 1582—83 og 1584—88 Hofjunker, 1587—88 Kammerjunker, Klosterprovst i Preetz, død 1616.
- 7) Bendix von Ahlefeldt til Lehmkuhlen, f. 1546, 1571—75 og 1578—81 Hofjunker, 1572—75 Kammerjunker, 1579—81 Hofmarskal, død 1606.
- 8) Claus von Ahlefeldt til Gjelting, f. 1543, kongelig Raad, Amtmand i Svavsted og Flensborg, død 1616.
- 9) Christoffer Rantzau til Quarnbeck, kongelig Raad, død 1596.
- 10) Veit Ortel Winsheim fra Wittenberg, Dr. jur., Professor, Kongelig og meklenborgsk Raad, død 1608.
- 11) Jacob Bording, Professor i Rostok, meklenborgsk Kansler, Søn af Christian III.s og Frederik II.s Livlæge af samme Navn.
- 12) Hertug Carl, Biskop i Ratzeborg, død 1610, var en Broder til Dronningens Morfader, Hertug Ulrik.

Hedevig, ledsaget af Henrik Below og Axel Gyldenstjerne; samt Hertug Hans' Datter, Frøken Dorothea¹⁾, som i længere Tid havde opholdt sig hos Dronning Sophie, ledsaget af Corfiits Viffert og Absalon Gøye, og Hertug Hans' Gemalinde, Agnes Hedevig, ved hvis Bryllup den afdøde Konge faa Maaneder forinden havde været tilstede, ledsaget af Johan Ulrik, Greve af Mansfeld, og Georg, Greve af Gleichen, fulgte af begge Dronningens Hofmesterinder og Hertuginde Hans' Jomfruer og over tre Hundrede Adelsfruer og Jomfruer.

Allersidst kom Borgmestre, Raad og Borgere fra Kjøbstæderne, ordnede kjøbstadvis, af hvilke en stor Mængde havde forsamlet sig for at vise Kongen deres yderste verdslige Ære og Tjeneste, men af dem maatte, som Ceremoniellet foreskrev, ingen komme ind i Kirken. Det tillodes ingen at betræde den uden Adelen, de Høilærde fra Kjøbenhavn, Kanniker og Kapitelsherrer, Kongens Sangere og de 30 Skolepersoner, som bar Lysene, ei heller nogen af Rigsraadets og Adelens Folk eller Drengene uden alene fire af Tjenerne hos de Rigsraader, som bar Regalierne, til deres personlige Tjeneste. Kirkedørene holdtes hele Dagen lukkede lige til Togets Ankomst, for at Kirken ikke forinden skulde fyldes af „den gemene Almue“, og der blev ringet med alle Kirkens Klokker²⁾.

Da Toget ankom til Kirkedøren, som var bevogtet af Drabanter, svingede alle Præsterne, de hundrede Studenter og Skolebørn til Side, mens de Høilærde af Universitetet, Kannikerne og Kapitelsherrerne med Sangerne og de lysbærende Studenter gik foran og maatte tage Plads afsides, at de ikke var i Veien for dem, som bar Liget, og det øvrige Følge. Alle Heste blev sendte til Siderne og overgivne til Adelens tilforordnede Tjenere.

Foran i Toget, som nu drog ind i Kirken, gik San-

1) Dorothea, f. 17. Jan. 1569, død 5. Juli 1593, formælet 12. Nov. 1589 med Hertug Frederik IV. af Liegnitz, f. 1552, død 1596.

2) Resen giver i sit Værk et Billede af hele Ligtoget, men en endnu langt skjønnere billedlig Fremstilling af dette findes i „Typus Pompæ funebris“.

gerne, derefter de Adelsmænd, som havde baaret Fanerne og ført Hestene, saa de fire Rigsraader med Regalierne umiddelbart foran Kisten. Regalierne nedsattes paa Alteret, Kisten foran dette, over den holdtes den Fløiels Himmel, og omkring den bares Lysene og Fanerne. Alle de fyrstelige Personer tog Plads i Stolene paa begge Sider af Kisten.

Efterat Hofmarskallen havde anvist det talrige Følge Pladser, Adelsmændene paa Kirkens søndre Side, medens der uafbrudt blev afsunget latinske Salmer, besteg Universitetets Summus Theologus, Dr. theol. Anders Lauridsen¹⁾ Prædikestolen og holdt en latinsk Tale over den afdøde Konges Liv og Levned. Saa blev der sunget nogle tyske Salmer, og nu besteg Kongens Hofprædikant, Christoffer Knoff Prædikestolen, hvorfra han holdt en tysk Ligtale, hvis Text var Kongernes Bog Kap. 17.²⁾

Da Talen var endt, blev Kisten under Salmesang af Adelsmændene henbaaren i Hellig Tre Kongers Kapel; omkring Liget gik nærmest Kisten Studenterne med Lysene, og udenom dem Fanebærerne med Fanerne. Og saa nedsattes Kongens Lig „med Ære, Reverentze og stor Hjertens Vænelse og Bevægelse“ i Graven, hvor den hensovede Konge „forventer Legemens Opstandelse og det evige Lifis uforgjængelige Krone, med sin Frelser og Saliggjørerere, den Herre Christo“. Efter Ceremoniens Slutning sluktes Lysene „og blev ved Kirken“, medens Fanerne hensattes i Kappellet, hvor de siden ophængtes, men forlængst ere forsvundne.

Efterat alt dette var overstanden, saaledes slutter Ceremoniellet, og Kirketjenesten havde Ende, fulgtes vor allernaadigste udvalgte Prins og Konge saa og vor allernaadigste Dronning næste Vei op til Bispegaarden med lige Procession, som de vare udgaaede, og gik de, som havde ført

¹⁾ Anders Lauridsen, f. 1528 i Roskilde, 1557 Rektor ved Roskilde Skole, 1558 Kannik, 1572 Lektor ved Domkirken, 1574 Professor theol. ved Universitetet, 1581 Universitetets Rektor, 1586 kongelig Bibliotekar, død 1589. Talen blev udgivet i Trykken.

²⁾ Ogsaa Ligtalen blev udgivet i Trykken.

Hestene og Fanerne, saa vel som og de, som havde baaret Lysene, for hos de andre, som fulgte Marskalken, og de fire Rigsraader, som havde baaret Regalierne, indtraadte i deres ordenlige Plads hos de andre Rigsraader.¹⁾

Nogle Dage efter Begravelsen afreiste Hertug Ulrik og de andre fyrstelige Gjæster og fulgtes af Kong Christian IV og de fire Regeringsraader til Korsør. Der indfandt sig ogsaa Gesandter fra Frankrig, England, Skotland, Sverige og Tydskland forat aflægge deres Condolence om Kongens Død og deres Lykønskninger til den unge Konge.

Den første Beskrivelse af Kongens Kiste findes i Slanges „Christian IV's Historie“, hvori det hedder: „Det kongelige Liig var nedlagt i en Trækiste og denne Trækiste var sæt i en Tinkiste; siden var denne Trækiste sæt i en anden Trækiste, hvilken var ganske overtakt med sort Fløjel, som var paa alle Sider tilfæst med forgyldte Sølvnagler. Oven paa den øverste Part af Liigkisten var et Sølvkors, forgyldt, hvorpaa var sæt Christi Billede, under hvis Arme de tvende Cherubim og Engle med forgyldte Sølvnagler vare paasætte; men neden under den ene Engel var paasæt H. M. K. Symbola og Ordsprog. Paa den anden Side tvært derimod var denne efterfølgende Sentents sæt: Salige ere de Døde, som døe herefter udi Herren m. m. Hvilket altsammen var gjort af idel Sølv og med puur Guld forgyldt. Dernæst under Korset ved Enden stod og Danmarks Vaaben af Sølv og forgyldt, under hvilket var sæt en Tavle af Sølv og forgyldt, hvorpaa udtrykt var med

1) Hvad Holberg i sin „Danmarks Riges Historie“ II., S. 526, fortæller om, at Jacob Ulfeldt (Corfitz Ulfeldts Farfader) umiddelbart efter Ligbegængelsen skulde være traadt frem paa Kirkegulvet og med høi Røst have beklaget sig over „sin tynde Lykke, at han udi mange Aar havde tient Kong Frederik, men var ikkun slet derfor bleven belønnet“, og at Christian IV. og Dronning Sophie af den Grund ikke i lang Tid vilde se ham for deres Øine, derom har senere Historikere paavist, at Jacob Ulfeldts Optræden ikke skete ved Kongens Begravelse, men først to Maaneder efter, da han var tilsagt til at møde i Roskilde med de fire Regeringsraader til en Omtaxation af Rostjenesten.

store Bogstaver, baade paa latine og tydske Sprog, vor Sal. Konges Fødselsdag, H. M. Regimentsaar, og paa hvilken Tiid og Aar H. K. M. blev af denne Verden bortkaldet.“

I sin „Roskilde Domkirke“, som udkom 1851, fortæller Steen Friis 153 det Samme, men som Kisten nu staaer for Enden af Sarkofagen, findes paa den kun Korset med Kristusfiguren, de to Engle og Navnepladen paa Laaget, Vaabenet ved Hovedenden, medens „H. K. M. Symbola og Ord-sprog og Sentensen „Salige ere de Døde“ osv. mangler, og Indskriften paa forgyldte Sølvplader er ikke „baade paa latine og tydske Sprog“, som Slange skriver og Steen Friis gjentager, men alene paa Latin¹⁾); en tydsk Inskription kan muligvis oprindeligt have været paatænkt, men er ikke kommen til Udførelse.

I „Roskildia subterranea“ fra 1734 af Magister og Provst ved Domkirken Hans Buch, som findes i Manuskript i Nationalmusæet, beskrives Kisten saaledes: „Kongens Kiste er af Eeg først med Ryslæder, der ovenpaa med sort Fløyel Betrukken, omkring Laaget er Sølv- og Silke-Frøndsere: til Kisten er ellers adskillige forgyldte Sølvplader med Sølv Stifter tilhægtede, endelig et Crucifix 4re Kugler, 4re Plader, af hvilke de største ere satte neden paa Laaget og Viser denne inscription: (se Noten nedenfor); men denne Beskrivelse er noget uklar og oplyser hverken Pladernes Plads eller deres Antal.

Steen Friis oplyser i sin nævnte Bog intet om, hvor de to forsvundne Sølvplader, Symbola og Sentens er bleven af, han nævner ikke engang, at de mangle; men herom giver Professor Jacob Kornerup heldigvis meget klare Oplysninger i sin 1892 udkomne „Roskilde i gamle Dage“. I den fortæller han Side 23, at der „den 26. Mai 1773 holdtes Politiret over to anholdte Personer, Kobbersmed Niels Pedersen

¹⁾ Da Indskriften hos Steen Friis ikke er korrekt, gjengives den her bogstavret: „Hoc tumulo conditus est Serenissimus ac Potentissimus Princeps Dominus Fredericus Secundus Daniae Norvegiae Vandalorum Gotorunque Rex Dux Slesvici Holsatiae Stormariae atque Dithmarsiae Comes in Oldenburg ac Delmenhorst qui obiit Andvorsdskovii 4 Aprilis Anno Domini 1588 cum fere cumplevisset annos 54 et regnasset annos 29. Cujus anima requiescat in pace.“

Fresløv og Hustru Karen Bollesdatter angaaende et Ugen før i Domkirken begaaet (eller opdaget) Tyveri paa 5 Sølvplader af høiselig Kong Frederik den 2dens Kiste“. Kobbersmedens Kone havde i Byen pantsat nogle Stykker smeltet Sølv, og hos Manden fandtes smeltet Sølv. Han havde i 20 Aar arbeidet som Kobbersmed i Domkirken og vidste god Besked baade i Kirken og i „Begravelserne“. Et Vidne oplyste, at han hos Kobbersmeden havde seet to Sølvengle. Der kan nu ingen Tvivl være om, at disse to Sølvengle maa have været stjaalne fra Kong Christian den Fjerdes Sarkofag, thi da den i forrige Aarhundrede blev optaget fra Gravkjælderens, efter at Marstrand var bleven færdig med Udsmykningen af Christian IV's Kapel, manglede der meget af Sølvsiraterne, deriblandt flere af de store Engle paa Kistens Sider, som den Gang blev fornyede. De 5 stjaalne Sølvplader have da efter al Sandsynlighed været „Symbola“ og „Sentens“ fra Frederik II's og Sølvengle fra Christian IV's Kiste.

Allerede Kong Christian VIII, som 1847 lod Kong Christian I's Lig nedlægge i ny Kiste, lod ogsaa Kong Frederik II's Kiste aabne, som Steen Friis skriver, trods Modstand fra Koch og Chr. Hansen, fordi Kisten var i en saa maa-delig Tilstand. Det var ogsaa Kong Christian VIII's Hensigt ved given Leilighed at nedsætte Kong Frederik II's Lig i en ny Kiste, men han naaede ikke at faae sin Plan realiseret. Efter daværende Arkivsekretær Strunks Meddelelser laa Kongens Lig 1847 særdeles vel konserveret, dog vare Næsens bruskede Dele indskrumpede; den kongelige Kaabe, som var af mørkerødt eller brunrødt Fløil, laa ovenpaa Liget.

Ti Aar efter lod Kong Frederik VII Kisten optage af Graven. Dette skete den 28. Marts 1857. Tilstede var Kongen, Arveprins Ferdinand, Prins Christian, Konseilspræsident Hall, Indenrigsminister Unsgaard, Marineminister Michelsen, Konferensraad Wegener, Professor Worsaae og Kammerraad Strunk, hvilken sidste foretog den antikvariske Undersøgelse Kl. 9^{1/2} Fmd.

Sten Friis har herom gjort følgende Optegnelser: Byg-

ningsinspektør, Professor Friis ledede Optagelsen af den gamle Kiste, i hvilken Anledning den gamle Kridtstens-trappe, som førte ned til Gravkjælderens, var bleven optaget. Alle Kistens fire Sider vare nedfaldne, og Laagene saavel af den ydre Trækiste som af den indre Tinkiste vare indfaldne og laa umiddelbart ovenpaa Liget. Alle Ornamenteer vare iforveien optagne, rensede, galvanisk forgyldte og paa-satte den nye Kiste, som var af Egetræ, indvendig beklædt med Blyplader og afbonet udvendig. Da alt var forberedt, rulledes den gamle Kiste frem i Kjælderhalsen, hvilende paa en indskudt Bund med Ruller under og hævedes med Haandkraft op i Kapellet. Liget laa i en smal Kiste af Egetræ paa en med Humle udstoppet Pude af figureret Silketoi, og en dito laa over Liget af Fløil¹⁾. Selve Liget havde været indsvøbt i Malurt. Skæg fandtes kun paa Hagen, men ellers var kun Skelettet tilbage. I de siden Kistens første Aabning 1847 forløbne 10 Aar vare alle de bruske og bløde Dele af Hovedet fuldstændig indskrumpede. En af Haanden affalden Guldring med en blaa Sten optoges af Kongen og blev ikke gjenindlagt²⁾. Forøvrigt blev alt i samme Orden ført over i den nye Kiste, som dernæst tilnagledes, nedheisedes og igjen hensattes paa sin gamle Plads. Kongen og Prinserne steg ad en Interimstrappe ned i Kjælderens og besaa Stedet.

En halv Snes Aar efter gjorde Steen Friis den Iagttagelse, at den nye Kiste, i hvilken Kong Frederik II's Lig 1857 var blevet nedlagt, var halvt forraadnet af Fugtigheden i Kjælderens³⁾, hvortil Luften ikke længer havde Adgang, idet de oprindelige Lufthuller mod Øst vare blevne tilmurrede, da Frederik V's Kapel opførtes. Han indstillede derfor, at baade Kong Frederik II's og Dronning Sophies Kister maatte optages fra Kjælderens og opstilles i selve Kapellet for Enden af Kongens Sarkofag, og at Kjælderens maatte blive fyldt. Denne Indstilling blev bevilget af Kongen, og

1) Det var en stor Kongekaabe.

2) Den findes nu paa Rosenborg.

3) Saaledes skriver han, men megen Skade havde Kisten dog ikke taget, thi det er den samme, som endnu staar i Kapellet.

begge Kisterne optoges i August 1868, efterat Kongen og Dronningen havde hvilet i deres Grav i henved 300 Aar, og den 28. Sptember 1869 konstateredes Optagelsen, Kisternes Restauration og Henflytningen paa Kapellets Gulv af Overhofmarskal Oxholm, Konferensraad Larsen, Etatsraad Chr. Hansen og Etatsraad Worsaae. I September 1868 fyldtes Gravrummet med Murskærver, men efter nogle faa Aars Forløb viste denne Foranstaltning sig at have været uheldig. Skærverne indsugede en Mængde Fugtighed, saa at de atter maatte fjernes, ogsaa af Kong Christian III's Grav, som ligeledes var bleven fyldt. Siden have begge Gravene staaet tomme. Gjennem to Jernlemme i Gulvet kan man komme ned i dem, og nogen særlig Fugtighed spores ikke dernede.

Da det nu for nogle Aar siden viste sig, at Laaget paa Kongens Kiste var saa medtaget, at der ikke kunde lægges nyt Fløil paa det, hvilket var nødvendigt, da Fløilet fra 1868 var stærkt slidt, nogle Steder helt opslidt, blev Laaget aftaget og et nyt paalagt i Overhofmarskal, Grev Brockenhuus-Schacks, Nationalmuseumsdirektør, Dr. Mollerups og Kirkeværgens Nærværelse. Liget laa ganske uforandret, som det befandtes 1868, og ved Overhofmarskallens Foranstaltning blev Liget den 20. Januar 1910 i de samme tre Herrers Nærværelse nedlagt i en ny Zinkkiste. Dette skete paa den Maade, at en skarpsleben Staalplade fra Ligets venstre Side blev skudt ind under Levningerne af den oprindelige Kiste, Liget løftedes ved Hjælp af paasatte Jernkroge op af Trækisten og indsattes i Zinkkisten, hvorefter denne tilloddedes og sænkedes i Trækisten, som tildels blev betrukket med nyt Fløil.

Af trykte Kilder er til denne Fremstilling nærmest benyttet Peder Hansen Resens „Kong Frederichs den Andens Historie“, Kjøbenhavn 1680; „Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre Forhold“ 1588—92, ved L. Laursen, Kjøbenhavn, 1908; „Typus Pompæ funebris 5. Junij Anno (I)DXIIC“ af Henrik Ranzau. Mange Personalia skyldes Arkivar Thisets og Dr. Louis Bobés Velvillie.
